

Μ Α Υ Ρ Α Κ Ρ Ι Ν Α

Α Γ Α Π Η

Και πήραμε τὸ δρόμο
τὸν ἔρωτα νὰ βροῦμε,
τοῦ σύμπταντος τὸ νόμο
νὰ γγίξουμε, νὰ ἰδοῦμε.

Και σύμβολα γεμάτη
ἢ πλάση, δλόγυρά μας,
σοκοποῦσε—ἀνάθεμά τη!—
τρομάρες στὴν καρδιά μας.

Κ' ἐκείνη, ποῦ μιὰ λαύρα
τὴ φλόγιζε μ' ἐμένα,
τὰ σύμβολα τὰ μαῦρα
μοῦ τᾶδειχν' ἕνα-ἕνα.

Και πέφτανε τὰ λόγια
ἀπ' τὸ γλυκό της στόμα,
πικρά, σὰν μυρολόγια
σ' ἐνὸς νεκροῦ τὸ χῶμα.

Ἔτος Α' - 9.

«—Ἀκούω κἄτι καὶ περνᾷει
σὰν μουσική, σὰν λιτανεία,
κἄτι, ποῦ σέρνεται καὶ πάει,
ὁμοιο μὲ γάμο, μὲ κηδεΐα.

Τρέμω, τὸ αἷμά μου παγώνει,
τὸ δάσος γέμισε ἀπὸ μάτια,
ἢ νόχτα δλόγυρα μᾶς ζώνει
στὰ σιδερένια τῆς πλεμμᾶτια.

Καὶ βλέπω μέσ' ἀπ' τὸν αἰθέρα
κἄτι, ποῦ στάπειρο θροιάζει,
φριχτὸ καὶ μαῦρο ἀπὸ κεῖ πέρα
νὰ σκόβη καὶ νὰ μᾶς φονάζη.

Πές μου, τάκοῦς τὸ φόναγμά του;
τὰ φλογερά, βλέπεις, τὰ μάτια;
βλέπεις τὸ ξόδι τοῦ θανάτου,
τὰ σιδερένια τὰ πλεμμᾶτια;

«—Μή τὰ φτερά σου ἀπλώνῃς! στάσου!
Πνεῦμα, ὅπως σὺ, δὲν εἶμ' ἀκόμα,
ἢ πνίξέ με στὴν ἀγκαλιά σου,
καὶ φέρε με κεῖ πάνου πιῶμα!»

Κ' ἐγὼ τῆς εἶπα «—νοιώθω μύρα
βαθειὰ ἀπ' τοὺς κόρφους σου χυμένα,
ἀνάερο μὲ πέρν' ἢ Μοῖρα,
κ' ἐσὺ πετᾶς μαζὺ μ' ἐμένα».

*

Καὶ πήραμε τὸ δρόμο
τὸν ἔρωτα νὰ βροῦμε,
τοῦ σύμπαντος τὸ νόμο
νὰγγίξουμε, νὰ ἰδοῦμε.

Καὶ πέφτανε τὰ λόγια
ἀπ' τὸ γλυκὸ τῆς στόμα
πικρὰ σὰν μυρολόγια
ὁ ἑνὸς νεκροῦ τὸ χῶμα.

«—Νοιώθω πῶς δλόγυμοι
ψηλώνουμε καὶ πᾶμε,
σιὰ βουβὰ κ' ἀτέλειωτα,
πάγκαλιαστοὶ πετᾶμε.

Πές μου, διὰν γυρίσουμε
στὸν κόσμο πάλι πίσω,
θὰ μπορῶ τὴν ὕψη σου
σὰν πρῶτα νὰντικρύσω;

Ἢ σιὸ χῶμα γέροντας
γιὰ πάντα τὸ κεφάλι,
πάντα θὰ σωπαίνουμε,
θὰ κλαῖμε ἀγάμι-ἀγάμι;

Μιὰ σφραγίδα πύρινη
γροικῶ σιὸ μέτωπό μας...
—᾽Ω! ἀγνοὶ δὲν εἴμαστε
σὰν πρῶτ'—ἀλλοίμονό μας!

Κ' εἶπα «—Θὰ σὲ ντύνουνε
στὴ γύμνια τὰ μαλλιά σου
καὶ θὰ ἰδῆς νὰ γέρονουνε
στὸν κόσμ' ὅλα μπροστά σου.

Καὶ θενᾶσαι πάναγνη
κί δλόλαμπρη ἐκεῖ κάτου,
πνεῦμα, κόρη κί ἄρωμα
καὶ φῶς σιὴ σκοτεινιά του,

διὰν σιὸ μαρτύριο,
στὴν ἀφραστή θυσία
τὴ γαλάζια ὁ θάνατος
σοῦ χύση ἀθανασία».

*

Καὶ πήραμε τὸ δρόμο
τὸν ἔρωτα νὰ βροῦμε,
τοῦ σύμπαντος τὸ νόμο
νὰγγίξουμε, νὰ ἰδοῦμε.

Κ' εἶπε «—ὁ νοῦς μου χάνεται,
φτωχὸ πουλί, ποῦ πέρνει
στὴν ὁρμὴ του ὁ σίφουνας
κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὸ φέρνει.

Ποιὰ νᾶναι τὰ ψέμματα
καὶ ποιὰ νᾶναι ἡ ἀλήθεια;
Ἢ ὅλα εἶναι μυστήρια,
ἢ ὅλα παραμῦθια.

Μὰ ἡ καρδιά ποῦ μέσα μου
πικρὰ πονεῖ καὶ κλαίει,
εἶναι τὸ στόμα τᾶπλαστο,
ποῦ ψέμματα δὲν λείει.

Κ' εἶπα «—Λέει ψέμματα
κ' ὁ πόνος μας ἀκόμα
κ' ἡ καρδιά σιὰ στήθεια μας
εἶν' ἑνας βῶλος χῶμα.

Μόν' ὁ νοῦς μὰ ἀχτιδά του
μέσ' σιὰ μυστήρια χύνει,
κλώθ' ἡ ζωὴ τὸ νῆμά τους
κί ὁ θάνατος τὸ λύνει.

Καὶ πήραμε τὸ δρόμο
τὸν ἔρωτα νὰ βροῦμε,
τοῦ σύμπαντος τὸ νόμο
νὰγγίξουμε, νὰ ἰδοῦμε.

Κ' εἶπα «—Βλέπεις τίποτα;
κ' ἐκεῖνη μοῦπεν—᾽Οχι,
μόν' ἐν' ἄστρο δλόλαμπρο
σὲ μιὰ γαλάζια κόχη».

Κ' εἶπ'—Ἀκοῦς τὸ φάναγμα,
τάκοῦς σιὰ ὕψη ἀκόμα;
—Ὁμοιά μὲ τὸ κλάψιμο,
ποῦ χύνει παιδιοῦ στόμα.

Κ' εἶπα «—Νοιώθεις τίποτε;»
Κ' ἐκεῖνη μοῦπε «—Νοιώθω
Σιὸ κορμὶ τὸ θάνατο,
καὶ στὴν ψυχὴ τὸν πόθο,

μαῦρο πόθο, ἀτέλειωτο,
νὰ σβύσουμε σιὰ ὕψη,
νὰ χαθοῦμε σ' ἄπειρο
κ' ἡ νύχτα νὰ μᾶς κρύψη!»

Κ' ἔγυρε στὸν ὄμο μου
ἡ δόλια τὸ κεφάλι,
καὶ τᾶνθρώπου ἔκλαψε
τὴ Μοῖρ' ἀγάμι-ἀγάμι.

Ἐκλαψε καὶ θρήνησε,
ποῦ μέσα σιὸ μυστήριο
ἀθελα πετούσαμε
γι' ἀγνώριστο μαρτύριο.

Ἐκλαψε καὶ θρήνησε
τὴν ἄμοιρη τὴ Νειότη,
τὴ Μορφιά, τὸν ἔρωτα,
ποῦ νοιώθαμε προδότη.

Ἐκλαψε καὶ θρήνησε
τῆς Ἀνοιξῆς τὰ δῶρα,
τᾶνθη, ποῦ μαθαίνονται,
περνοῦνε μὲ τὴν ὥρα.

Ἐκλαψε καὶ θρήνησε
τὰρώματα τοῦ Μᾶη,
ποῦ μετᾶ τὴν αἰσθησι
καὶ τῆνε παραιτάει.

Ἐκλαψε καὶ θρήνησε
τὰ πράμματα ἑνα-ἑνα,
τὰ γλυκοχαράμματα
σιὰ ὄρη τὰ παρθένα,

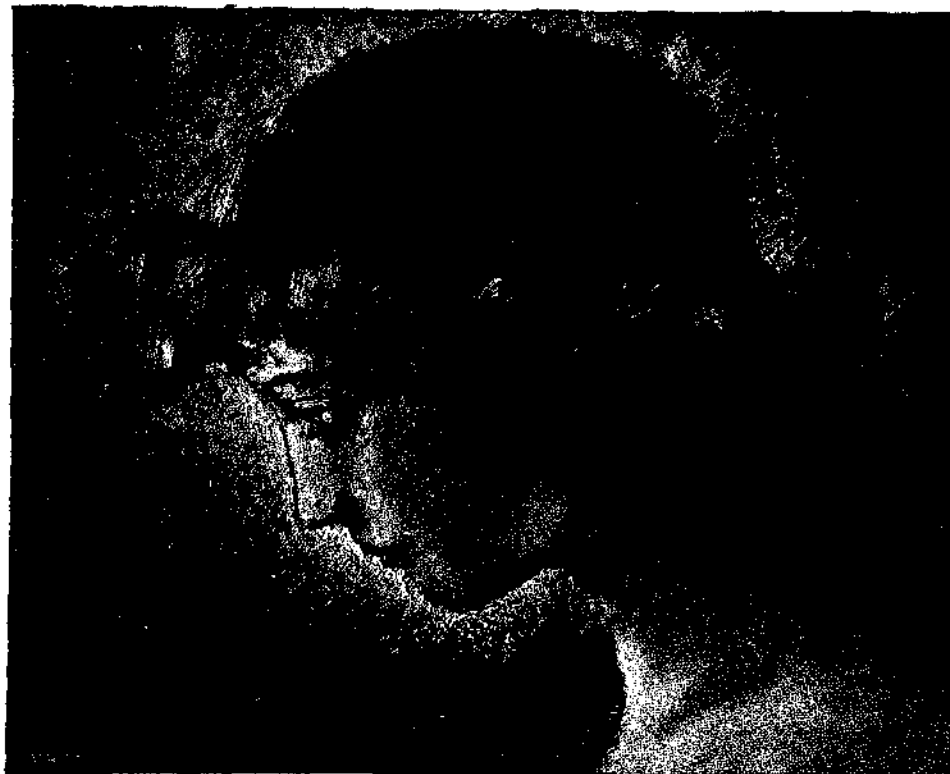
καὶ τὴν πλάση ὀλόκληρη,
ποῦ μᾶς λαλεῖ γιὰ ἐλπίδα
καὶ τὴν πέρον' ἢ Μοῖρά μας
τὴ στήγει γιὰ παγίδα.

Καὶ στὸ τέλος ἔκλαψε
τὴ γέννησι, τὸ γάμο,
κ' ἦτανε τὰ δάκρυα τῆς
περσότερ' ἀπ' τὸν ἄμμο.

Καὶ μονάχα σὶ ἄπειρο,
ψηλά, βογγοῦνε ἀκόμα,
τὸ θλιμμένο φάναγμα
ἀπ' τᾶγνωστο τὸ στόμα.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐλαιογραφία: Κ. Παρθένη.

Κ Ε Φ Α Λ Η

Καὶ τὸ κάθε δάκρυ τῆς
ἀνδρώρητο ἓνα χέρι,
πέφτοντάς του, τῶπερνε
καὶ τῶκανεν ἀστέρι.

Ὅσο ποῦ σιὰ πόδια μας,
μ' ἀστέρια κεντημένη,
κάτου ἢ νύχια γέλασε,
γλυκειὰ καὶ μερωμένη.

ΑΥΤΟΧΘΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΤΕΡΟΧΘΟΝΕΣ*

Εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι ὡς ratio legis ἀναφέρεται ἐν τῷ ψήφισματι τούτῳ, ὅτι οἱ ἑτεροχθόνες ἐκβάλλονται τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, διὰ τὰς καταλάβουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ἀγῶνος ἡδύνατό τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ Συνέλευσις τοῦ 1844 εἶχε πρὸς τοῦτο ἐτοιμὴν ὀλόκληρον παρακαταθήκην γηγενῶν ἡρώων, καὶ διὰ τοῦτο τὰς ἡρωϊκὰς πράξεις τῶν ἑτεροχθόνων, τὰς ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπικρατείας, ἐχαρακτήριζεν ὡς ἀδιαφόρους καὶ ἀσχέτους πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν.

Διὰ τὴν ἐννοήσῃ τοῦτο ὁ μελετῶν τὴν μαύρην ταύτην σελίδα τῆς ἡμετέρας ἱστορίας, παραθέτω τὴν ἐξῆς ἐκ τοῦ ψήφισματος περικοπήν, τὴν ἀφορῶσαν τὰς ἐξαιρέσεις ἐκ τοῦ ἐξοστρακισμοῦ ἀπὸ τῶν πολιτικῶν δικαίων, ὀφειλομένην καὶ ταύτην ὄχι εἰς μεγαθυμίαν, ἀλλ' εἰς ἀνάγκην.

« Δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας οἱ ἐκτὸς τοῦ κράτους διοριζόμενοι εἰς διερμηνευτικὰς καὶ προξενικὰς θέσεις, τὰς ὁποίας ὁ τοῦ ἀγῶνος Ἕλληνας δὲν δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ ».

Κατὰ λέξιν!

Ἄλλὰ διὰ τὴν ἐννοηθῆ τὸ μέγεθος τοῦ σαρκασμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐνεῖχεν ἡ αἰτιολογία αὕτη, πρέπει νὰ σημειώσω, ὅτι πρωτουργὸς τοῦ ψήφισματος ὑπῆρξέ τις, ὅστις δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι ὑπελάμβανε καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν τοῦ ὡς Ἕλληνα τοῦ Ἀγῶνος. Καὶ τοῦτο διότι ταχθεὶς νὰ φυλάξῃ τὸν Ἴσθμὸν τῆς Κορίνθου κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη ἐγκατέλιπε πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἐχθροῦ τὴν θέσιν του, τὰς σημαίας του καὶ τὰς ἀποσκευὰς του, καὶ φεύγων πρὸς τὴν Ἀργολίδα διέδιδεν ὅθεν διέβαιναν ὅτι οἱ πλείστοι τῶν μαχητῶν τοῦ ἀπωλέσθησαν ἐν τῇ ἀνυπάρκτῳ μάχῃ· ἐνέσπειρε δὲ οὕτω τοιοῦτον πανικόν, ὥστε καὶ αὕτη ἡ Κυβέρνησις ἐπεβιάσθη ἐπὶ πλοίου πρὸ τῶν Μύλων, ὁ ἀγὼν δὲ ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων τοῦ ὁποίου ὑπερεμάχει κατὰ τὸ 1844, ἤθελεν ἐκτοτε καταπνιγῆ, ἐὰν ὁ μέγας τοῦ Ἀγῶνος στρατηλάτης Θεόδωρος Κολοκοτρώνης μετὰ τοῦ Ὑψηλάντου, τῶν ἐπισημοτέρων Πελοποννησίων ἀρχηγῶν καὶ τοῦ ἑτεροχθόνος καὶ ἑτερογλώσσου Χατζη-Χριστοῦ δὲν ἄρτυεν εἰς τὰ Δερβενάκια βαθὺν τὸν τάφον τοῦ Δράμαλη καὶ τῆς στρατιᾶς του.

Ἦθελέ τις ἐν τούτοις πολὺ ἀδικήσῃ τὴν δημοσίαν γνώμην τοῦ ἔθνους κατὰ τὴν ἐποχὴν

ἐκείνην, ἂν ὑπελάμβανε ὅτι ἐξεπροσώπει ταύτην ἢ πλειονοψηφία τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Συνελεύσει, ἥτις πλείστας κατανόλωσε πρὸς τὴν συζήτησιν τοῦ ψήφισματος τούτου συνεδριάσεις, ἀντήχησαν πατριωτικαὶ καὶ εὐγλωττοὶ κατ' αὐτοῦ διαμαρτυρίαι.

Δὲν ἠκούσθησαν μόνον βλασφημίαι ἐν τῇ Συνελεύσει ἐκείνῃ, ὡς ἡ τοῦ εἰπόντος ὅτι « Ἄν οἱ Σάμιοι καὶ Κρήτες καὶ Κυδωνεῖς καὶ λοιποὶ δὲν ἦλθον ἀμέσως μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς ἰδιαιτέρας τῶν πατρίδος εἰς τὴν Ἑλλάδα (ποία ἦτο τότε ἡ Ἑλλάς), τοῦτο σημαίνει ὅτι προέκριναν τὸν τουρκικὸν ζυγόν ». — Οὐδ' αἱ ψῆφοι πᾶσαι αἱ σχηματίσασαι τὴν πλειονοψηφίαν ἦσαν ψῆφοι δοθείσαι ἐν ἐπιγνώσει ἐξ αὐτοχθονιστικοῦ ἐγωϊστικοῦ πνεύματος. Τοὺς πλείστους τιμίους πατριώτας ἀλλ' ἀπλοικοὺς ἀνδράς τῶν ὅπλων παρέσυραν ὑπὲρ τοῦ ψήφισματος οἱ ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἀγῶνος ὑποκριτικοὶ λυρισμοὶ τῶν πρωτουργῶν αὐτοῦ, καὶ τὰ παραδείγματα τῶν καταχρήσεων καὶ ἄλλων παρεκτροπῶν τινῶν ἐπηλύδων ὑπαλλήλων, εἰς οὓς εἶχον ἀνατεθῆ δημοσία ἀξιώματα.

Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ βήματος ὀλίγοι ἐτόλμων νὰ ἀπολογηθῶν ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου. Ἀπ' ἐναντίας καθ' ἕνας σχεδὸν τὰς συνεδριάσεις τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1844, καθ' ἕνα συνεζήτητο τὸ ψήφισμα, εὐγλωττοὶ ἀντήχουν αἱ κατ' αὐτοῦ διαμαρτυρίαι, ὧν πολλαὶ ἐλάμβανον ἐκ τοῦ πατριωτικοῦ ἄλγους τῶν ἀγορευόντων διατύπων τραγικῆς ἀρᾶς. Καὶ εἰς δὲ ἐκ τῶν κατ' ἀρχὴν ὑποστηρικτῶν τοῦ σχεδίου, ριφθείσης τῆς ἰδέας νὰ περιληφθῶν αἱ ἀπελατικά τῶν ἑτεροχθόνων διατάξεις τοῦ ψήφισματος ἐν αὐτῷ τῷ Σύνταγματι, εἶχε τὴν εἰλικρίνειαν νὰ εἴπῃ τοὺς ἐξῆς χαρακτηριστικοὺς λόγους περὶ τῆς γνώμης, ἣν εἶχον περὶ τοῦ ψήφισματος τούτου πολλοὶ τῶν κατ' ἀνάγκην καὶ ἕνεκα λόγων πολιτικῆς ἐπιρροῆς ἐν τῇ Συνελεύσει ὑποστηρικτῶν του. « Ἄς λείψωσιν, εἶπεν, οἱ καταβαρύνοντες τὸ ἔθνος ἑτεροχθόνες. . . ἀλλὰ τοῦτο κατορθοῦται διὰ ψήφισματος, χωρὶς νὰ κηλιδώσωμεν τὸ Σύνταγμα μας με ἄρθρον, τὸ ὁποῖον θέλει προξενεῖ μῶμον ἀθεράπειτον ».

Ζηλευτὴ εἰλικρίνεια, ἥτις ἐπροξένησεν αἰσθησιν. Καὶ οὕτως ὁ μῶμος οὗτος δὲν μετεβιάσθη εἰς τὸ Σύνταγμα, ἀλλ' ἐκράτησε τούτον ζηλοτύπως ὑπὲρ ἑαυτῆς ἢ πλειονοψηφία τῆς Συνε-

* Τέλος: ἴδε σελ. 132.

κτῆρων κυανῶν, ὡς ὁ οὐρανὸς μας, ὡς τοῦ ἔθνους τὰ χρώματα. Ὁμοιάζει φύλλον ἀποσπασθὲν ἀπὸ τὸ ἐθνικὸν Εὐαγγέλιον τῆς Ἐπιδαύρου, ἀναδίδει ἀόριστον ἄρωμα παλαιῶν δαφνῶν, ἀντιλαμβάνει τοὺς ἤχους τοῦ διατόρου σαλπίσματος τοῦ Ῥήγα.

«Οἱ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον κατατασσόμενοι ἐν τῷ στρατῷ ἐθελονταί (πάντες οἱ Ἕλληνες τὸ Γένος) προσκτώνται τὴν ἐλληνικὴν ἰθαγένειαν ἄνευ ἄλλης τινὸς διατυπώσεως περὶ πολιτογραφῆσεως ἀπαιτουμένης ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ Ἀστικοῦ Νόμου, ἐγγραφόμενοι ἐν τῷ δήμῳ οὗ ἠθελον προτιμήσει νὰ ἀποτελῶσι μέλος. Ὁ διδόμενος ὑπ' αὐτῶν ὄρκος τοῦ στρατιώτου ἀναπληροῖ τὸν ὄρκον τοῦ πολίτου Ἕλληνας».

Ἄθροια τὰ τέχνα τῆς Πατρίδος ἀπὸ περάτων τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑπήκουσαν εἰς τὸ κέλευσμα Ἦτος. Ἦτο σταχυοφορία πανελληνίας, ἐθνικὸς συναγερμός. Ἄν δὲν ἤλπίζον ὅτι ἐρχονται πρὸς τὴν νίκην, ὠνεϊρεύοντο ἐντιμον ἤτταν μὲ σύντροφον

ἀχώριστον τὴν Δόξαν, ἡ ὁποία δὲν ἀκολουθεῖ πάντοτε τοὺς ἀτυχεῖς νικητάς, οὐδ' ἐγκαταλείπει ποτὲ τοὺς ἐντίμως ἠττωμένους.

Σήμερον πυκνοὶ ἔβαινον πρὸς κατάταξιν οἱ Μικρασιάται, τὴν ἐπαύριον οἱ ἐκ Ρωμουνίας Ἕλληνες, ἄλλην ἡμέραν οἱ Στενημαχίται, οἱ Φιλίππουπολίται, οἱ Κύπριοι, οἱ Σάμιοι, οἱ ἐξ Αἰγύπτου Ἕλληνες, καὶ πάντοθεν οἱ ἐκτὸς ἐπιτῶν ἐλληνικῶν χωρῶν ἀγωνιζόμενοι βιοπαλαισταί.

Καὶ ὅταν ἐβλεπον τὰ εὐσταλῆ ταῦτα τέχνα τῆς Ἑλλάδος, ἅτινα ἀπὸ τῆς ξένης ἐπιστράτευσαν οἱ παλμοὶ τῶν καρδιῶν των καὶ τῶν ὁποίων τὰ πλείστα τὸ πρῶτον ἐπάτουν τὸ ἔδαφος αὐτῆς διὰ νὰ τὸ ἀρδεύσουν διὰ τοῦ αἵματός των, ὅταν εἶδον τὴν ἀληθῶς Ἑθνικὴν ταύτην Συνέλευσιν τῆς νέας γενεᾶς τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἠνωμένην ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ὑπεράτης ὑπὲρ τῆς μητρὸς Πατρίδος θυσίας, ἠρώτησα ἑμαυτάν·

Εἶναι πλέον δυνατὸν ἢ χῶρα αὕτη νὰ γεννήσῃ αὐτοχθονιστάς;

ΕΜΜ. Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΤΡΙΑΣ

Fig. 1. Ἐξ Ἀθηνῶν.

Ὅπως ἡ Τάναγρα φημιζέται διὰ τὰς ἀρχαίας αὐτῆς κόρας, οὕτω καὶ ἡ Ἐρέτρια κατέστη περίφημος πρὸ πάντων διὰ τὰς ληκύθους καὶ ἰδίᾳ τὰς πολυχρώμους.

Τὴν πλουσιωτάτην συλλογὴν ληκύθων ἔχει τὸ ἐθνικὸν ἡμῶν μουσεῖον, τούτων δὲ τὰ δύο τρίτα περίπου προέρχονται ἐξ Ἐρετρίας καὶ αἱ λοιπαὶ κατὰ τὸ πλεῖστον

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἀνέλαβεν ἀπὸ τοῦ 1897 τὴν τακτικὴν ἐξέρευσιν τῆς ἀρχαίας Ἐρετρίας, καίτοι δὲ πρὸ τούτου πολλαὶ ἀνασκαφαὶ εἶχον γείνη ἐκεῖ καὶ πολλὰ εἶχον εὑρεθῆ, ἐν τούτοις τὰ τῶν τελευταίων ἀνασκαφῶν εὐρήματα, καὶ πρὸ πάντων τὰ τοῦ παρελθόντος ἔτους, εἶνε ἀξιόλογα.

Ἐκτὸς τῶν ἄλλων σπουδαίων ἀρχαιοτήτων τριάκοντα πολυχρώμοι ληκύθοι καὶ πολλὰ

μετ' ἐρυθρῶν μόνον εἰκόνων ἐξήχθησαν κατὰ τὸ 1900 ἐκ τῶν ἀνεξαντλήτων ἀρχαίων Ἐρετρικῶν τάφων.

Ἀντιθέτως πρὸς ὅσα δοξάζει ὁ χριστιανισμὸς περὶ τῆς ψυχῆς μετὰ θάνατον, οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπεθύμει καὶ νεκρὸς νὰ διάγῃ βίον ὅμοιον τῷ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τούτου ἕνεκα προσεπάθον νὰ καταθέτωσι μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν τάφον πᾶν ὃ τι ἠδύνατο νὰ τῷ χρησιμεύσῃ πρὸς τροφήν καὶ τὴν λοιπὴν τοῦ σώματος αὐτοῦ ὑπηρεσίαν. Λεῖψανα διαφόρων τροφῶν, ἰδίως κελύφη ψῶν, διάφορα ἀγγεῖα, εἶδη κοσμησεως, ὅπλα καὶ ἐργαλεῖα ἀναλόγως πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς γῆς ἐπάγγελμα τοῦ θανόντος παρουσιάζονται πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἀποκαλύπτοντος ἀρχαίους τάφους.

Ἐν Ἀθήναις καὶ Ἐρετρῖα ἰδίως, ἔθος ἦτο νὰ θέτωσι πρᾶ τὴν νεκρικὴν κλίνην καὶ ἐν τῷ τάφῳ ληκύθους πλήρεις εὐώδους ἐλαίου, διὰ τὸ ἔθος δὲ τοῦτο καὶ μόνον ἐπλάττοντο συνήθως τὰ ἀγγεῖα ταῦτα καὶ εἰς τοῦτο ὀφείλομεν, ὅτι

διεσώθησαν εἰς ἡμᾶς ἐκ τῶν τόπων τούτων αἱ τόσαι ληκύθοι, ὧν τινες δύνανται νὰ ταχθῶσι μεταξύ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαίας ἀγγειογραφικῆς.

Τὸ σχῆμα τῶν κομφῶν τούτων ἀγγείων βλέπουν οἱ ἀναγνώσται εἰς τὰς κοσμούσας τὰς σελίδας ταύτας εἰκόνας. αἰτινες ἀπεικονίζουσι ληκύθους Ἐρετρικὰς ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Ὅταν αἱ παραστάσεις ἐπὶ τῶν ἀγγείων τού-

τῆς αἰγίδος καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέμμα παρίσταται ἐπὶ τῆς πρώτης ληκύθου δεξιᾷ ἐπὶ τῆς εἰκόνης ὑπ' ἀριθ. 2· τὸ κράνος ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κρατεῖ τὸ μακρὸν δόρυ.

Ἡ τέχνη τῆς εἰκόνης ταύτης εἶνε ἀκόμη ὀλίγον αὐστηρά, δὲν ἔχει δηλαδὴ ἢ μορφή τὴν πλήρη ἐλευθερίαν, ἣτις παρατηρεῖται ἐπὶ τῶν παραστάσεων τῶν ἀγγείων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς ἀρχαίας τέχνης. Διὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΝΙΚΟΝ ΚΑΛΟΣ. ἣτις εὑρίσκεται γεγραμ-

Fig. 2.

των εἶνε ἐρυθραί, ὅπως ἐπὶ τῆς εἰκόνης ὑπ' ἀριθ. 2, τὸ λοιπὸν τοῦ ἀγγείου καλύπτεται ὑπὸ μέλανος στιλπνοῦ χρώματος, τοῦ γανώματος· ὅταν δὲ αἱ εἰκόνας εἶνε πολυχρόμοι, τότε μόνον ἢ βάσις καὶ τὸ κατώτατον μέρος τοῦ κυλινδρικοῦ σώματος καὶ τὸ στόμιον τῶν ἀγγείων εἶνε μέλανα, τὸ δὲ λοιπὸν ἀγγεῖον ἔχει χρῶμα λευκόν, ἐφ' οὗ εἶνε καὶ αἱ εἰκόνας γεγραμμένα. Ἡ εἰκὼν ὑπάρχει πάντοτε ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν ἀγγείων, τοῦ ἀντιθέτου δηλαδὴ πρὸς τὴν λαβὴν μέρους αὐτῶν, κοσμεῖται δὲ καὶ ὁ λαιμὸς τούτων πάντοτε ὑπὸ ὠραιότατου ἀνθεμίου.

Ἡ Ἀθηναῖα ἔχουσα τὸν συνήθη ἱματισμὸν μετὰ

μὲν πλαγίως ἐκκτέρωθεν τῆς μορφῆς τῆς θεᾶς, ὁ ἀγγειογράφος δηλοῖ ἡμῖν τὸ ὄνομα ἑνὸς τῶν ἐπισήμων συμπολιτῶν του, ὅστις θὰ ἦτο καὶ ἰδιαιτέρος προστάτης τοῦ ἐργοστασίου του.

Μᾶλλον ἀνεπτυγμένα εἶνε αἱ παραστάσεις τῶν λοιπῶν δύο ληκύθων ἐπὶ τῆς αὐτῆς εἰκόνης. Νεανίας ὀδοιπὸρος προσερχόμενος ἐκ δεξιῶν σταματᾷ ὅπως προσαγορεύσῃ τὸ μνήμα κόρης, ἣτις ἐνταῦθα παρίσταται καὶ αὐτὴ περίλυτος καθήμενη ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ μνήματος καὶ ἔχουσα ἐν χερσὶ προσενεχθῆν εἰς αὐτὴν κιβωτίδιον, περιέχον πάντως κοσμήματα· ἑτέρα κόρη, τῆς ὁποίας μέρος μόνον διακρίνεται. προσέρ-

γεται ἐξ ἀριστερῶν καὶ κρατεῖ ἀλάβαστρον, ὅπερ θὰ καταθέσῃ ἐπὶ τοῦ μνήματος ὡς προσφοράν εἰς τὴν νεκρᾶν. Τοιοῦτόν τι παριστᾷ ἐν ὀλίγοις ἡ ποιητικὴ καὶ συνήθης ἐπὶ τῶν νεκρικῶν ληκύθων σκηνὴ τοῦ δευτέρου ἀγγείου.

Ἡ Ἀρτεμις πιθανώτατα παρίσταται ἐπὶ τῆς τρίτης ληκύθου. Ἡ θεὰ ἀσκεπής, ὡς συνήθως, ἔχουσα βραχῦν λεπτόν χιτῶνα καὶ δορᾶν ζώου περὶ τὸ στήθος καὶ τὸν ἀριστερὸν ὦμον κινεῖται ζωνηρῶς πρὸς ἀριστερά· ἐν ταῖς χερσὶν ἔχει τὰ

στάσεις τῶν ἀγγείων ἐπὶ τῆς εἰκόνος ὑπ' ἀριθ. 3.

Ἐπὶ τῶν δύο πρώτων ληκύθων παρίσταται ἡ σκηνὴ τῆς καταθέσεως τῶν δώρων ἐπὶ τοῦ μνήματος, ἡ προηγουμένη δὲ ταύτης σκηνὴ παρίσταται ἐπὶ τῆς τρίτης ληκύθου· δύο γυναῖκες, ὧν ἡ μὲν, δεξιὰ, ἔχει κἀνίστρον πλήρες τροφίμων ἴσως, ἡ δὲ, ἀριστερά, πυξίδα, ἐτοιμάζονται ὅπως μεταβῶσι πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν τάφων. Εἶνε καὶ αἱ τρεῖς αὗται ληκύθοι ἔργα τῶν καλλίστων χρόνων τῆς Ἑλληνικῆς ἀγγειοπλαστικῆς, σπανίως

Εἰκ. 3.

συμβολίζοντα τὴν ἀργυρότοξον θεᾶν, τὸ βέλος καὶ τὸ τόξον, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς δ' αὐτῆς ἐξήρτηται ξενικὴ φαρέτρα. Σύμβολον τῆς Δηλίας θεᾶς ὁμοίως εἶνε καὶ ὁ ἀριστερὰ εἰκονισμένος φοῖνιξ.

Τὴν τρίτην, τὴν ἐνάτην καὶ τὴν τριακοστὴν ἡμέραν μετὰ τὴν ταφὴν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας συνήθιζον νὰ ἐπισκέπτανται τὰ μνήματα τῶν προσφιλῶν νεκρῶν καὶ νὰ κοσμῶσι ταῦτα δια ταινιῶν καὶ στεφάνων, νὰ καταθέτωσι δ' ἐπὶ τούτων διάφορα ἀγγεία, περιέχοντα εὐώδεις οὐσίας, καὶ τροφὰς καὶ προσφοράς διὰ τοὺς θανόντας. Εἰς τὸ ἔθιμον τοῦτο ὀφείλονται αἱ παρα-

δὲ θάπαντήση τις μορφήν εὐγενεστέραν τῆς τοῦ ἀνδρὸς τῆς μεσαίας ληκύθου ἢ συμπαθητικώτεραν τῆς πεπλοφόρου μορφῆς τῆς πρώτης ληκύθου ἀριστερά.

Διὰ τῆς φωτογραφίας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀποδοθῶσι τὰ χρώματα ἅτινα ἔχουσιν αἱ εἰκόνες τῶν τριῶν τελευταίων ληκύθων ἐν τοῖς πρωτοτύποις. Βαθέος ἐρυθροῦ χρώματος εἶνε ὁ πέπλος τῆς τελευταίον μνημονευθείσης πεπλοφόρου, ἀπαράμιλλον δὲ χρυσοῦσαν χρῶμα ἔχει ἡ κόμη αὐτῆς· καστανοῦν ἐρυθρὸν χρῶμα ἔχουσιν αἱ ληκύθοι, ὅπου τὰ εἰκονιζόμενα πρόσωπα παρίστανται διὰ βαθέος μελανοῦ χρώματος· ὅπου δὲ

ἐπὶ τῶν εἰκόνων ἡμῶν τὸ μέλαν εἶνε ἀνοικτότερον, τὸ πρωτότυπον ἔχει ἀνοικτὸν ἐρυθρόν.

Πλήρης χάριτος σκηνὴ παρίσταται ἐπὶ τοῦ τεμαχίου τοῦ ἀπεικονιζομένου ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 5 εἰκόνι· ἀνήκει καὶ τοῦτο εἰς ληκύθον νεκρικὴν, ἧς εὐρέθησαν ὅλα τὰ τεμάχια, ἀλλὰ δὲν συνεκολλήθησαν ἀκόμη. Παιδίσκη ἐνδεδυμένη μακρὸν χιτῶνα ἄνευ χειρῶν ἔχει ἐπὶ τῶν ὤμων ἰππηδὸν μικρὸν παιδίον, ὅπερ πλήρες πόθου τείνον τὴν δεξιὰν χεῖρα θέλει νὰ ὁρμήσῃ πρὸς τὴν ἀριστερόθεν προσερχομένην μητέρα του.

Ἀντιθέτως πρὸς τὰς νεκρῆς παραστάσεις τῶν λοιπῶν ληκύθων μεταφέρει ἡμᾶς εἰς τὴν καθ' ἡμέραν ζωὴν μετὰ τῶν μητρικῶν αὐτῆς θελήτρων ἢ ἐν λόγῳ εἰκῶν. Ὅτι ἡ σκηνὴ παρίσταται ἐν οἰκίᾳ, ὁλοῖ κατα καθιερωμένην συνήθειαν τῶν ἀρχαίων ἀγγειογράφων ὁ πρὸς

Ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου παρίσταται Αἰθίοψ ὀρχοῦμενος, ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἔχων ράβδον, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ, ἧτις δὲν φαίνεται ἐν τῇ ἀπεικονίσει, κύλικα.

Εἶπομεν, ὅτι ἐκτὸς τῶν ἀγγείων κατετίθετο παρὰ τῶν νεκρῶν καὶ ὅτιδήποτε ἠδύνατο νὰ τῶν εἶνε προσφιλὲς ἢ νὰ τῶν χρησιμεύῃ πρὸς παιδίαν ἢ οἰανδήποτε ἄλλην ἀνάγκην. Οὕτως εὐρίσκονται ἐν τοῖς τάφοις μικρὰ ἀγαλμάτια κατεσκευασμένα ἐκ πηλοῦ, πηλῖνα εἰδῶλια, ὧν τὰ πλείοστα ἦσαν βεβαίως ἀθύρματα.

Ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4 εἰκόνος παρίσταται μικρὰ ἐκλογὴ ἐκ τῶν ἐν τοῖς τάφοις τῆς Ἐρετρίας εὐρεθέντων πηλίνων εἰδωλίων.

Αἰθιοπικὴν μορφήν περιέργως καθημένην παρίσταται τὸ πρῶτον εἰδῶλιον, ἀνὴρ δὲ ἀλαζῶν παρωδεῖται ἐν τῷ δευτέρῳ εἰδῶλιῳ τῆς ἡμετέρας εἰκόνης· τὸ ἐπὶ τὸ γελοιωδέστερον παραμορφωμέ-

Εἰκ. 4.

τὸ ἀριστερὸν ἄκρον εἰκονιζόμενος κίων, οὐ μόνον μέρος φαίνεται.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 1 μικρὰ εἰκὼν παριστᾷ ἐν ἐκ τῶν συνήθως ἐν τάφοις γυναικῶν εὐρισκομένων ἀγγείων, τῶν ἀλαβάστρον, ἅτινα περιελάμβανον εὐώδεις οὐσίας χρησιμευούσας εἰς τὴν γυναικίαν κόσμησιν. Τὸ στόμα τῶν ἀγγείων τούτων εἶνε λίαν στενόν, ἐξήγητο δὲ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν διὰ μικροῦ κοχλιαρίου, ὅπερ εὐρίσκεται συνήθως μετὰ τούτων ἐν τοῖς τάφοις.

Τὰ ἀλάβαστρα σπανίως μόνον ἔχουσιν εἰκόνας.

τὸν πρόσωπον τούτου δὲν διακρίνεται δυστυχῶς σαφῶς.

Τὸ ἀντικείμενον τῆς παραστάσεως τῆς καθημένης γυναικὸς εἶνε πρόδηλον· ἡ μήτηρ θηλάζει τὸ τέκνον τῆς, τὸ δὲ πρὸ ταύτης τῆς γυναικὸς ἀπεικονιζόμενον εἰδῶλιον παριστᾷ κόρην κρατούσαν πινάκιον πλήρες καρπῶν.

Δὲν εἶνε μόνον ἡ καλλιτεχνικὴ ἀξία, ἧτις καθιστᾷ εἰς ἡμᾶς πολῦτιμα τὰ ἐν τοῖς ἀρχαίοις τάφοις εὐρισκόμενα μικροτεχνήματα, ὧν μάλιστα

πολλά ελαχίστην σημασίαν θὰ εἶχον, ἂν ἐξητάζοντο ἀπὸ ταύτης τῆς ὀφείας.

Βεβαίως τῶν κομφῶν ληκύθων τινὲς δύνανται καὶ καθ' αὐτάς ὡς καλλιτεχνήματα νὰ ταχθῶσι μεταξύ τῶν ἀρίστων προϊόντων τῆς ἀρχαίας

Εἰκ. 5.

τέχνης, τούτων ὅμως ἡ μεγάλη ἀξία ἐγκτεται κυρίως ἐν τούτῳ, ὅτι ἔχουσαι γραφὰς πολυχρῶμους ἐκ τῶν χρόνων τῆς ἀκμῆς τῆς ἀρχαίας γραφικῆς, τῶν χρόνων τοῦ Πολυγνώτου καὶ τῶν μικρὸν μετ' αὐτὸν ἀμασάντων μεγάλων ζωγρά-

φων, παρέχουσιν ἡμῖν ἰδέαν τινὰ τῆς ἀξίας τῶν ἔργων τούτων, ἅτινα δυστυχῶς ἄλλως μόνον ἐξ ὀλίγων περιγραφῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων γνωρίζομεν, ἂν ἔχωμεν, ἐννοεῖται, πάντοτε ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὴν σχέσιν, ἣν ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν οἱ ζωγράφοι τῶν εἰκόνων τῶν ἀγγείων πρὸς τοὺς μεγάλους καλλιτέχνους τῆς ἐποχῆς τῶν, καὶ τὴν ἀπόστασιν, ἣτις θὰ ἐχώριζε τὰ ἐπὶ τῶν ἀγγείων ζωγραφήματα τῶν ἐργατῶν τούτων, λίαν ἐπιτηδείων ἄλλως χειριστῶν τοῦ χρωστῆρος καὶ ἀρίστων σχεδιογράφων, ἀπὸ τῶν κοσμοῦντων τὰ δημόσια οἰκοδομήματα μεγάλων καλλιτεχνικῶν πινάκων τῶν περιφημοτέρων ἀρχαίων ζωγράφων.

Καὶ ἀπὸ ἄλλης δ' ἀπόψεως εἶνε πολύτιμοι αἱ ἐπὶ τῶν νεκρικῶν ληκύθων παραστάσεις. Αἱ τῆδε κἀκεῖσε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι διεσπαρμέναι εἰδήσεις περὶ τῆς συμπαθοῦς λατρείας τῶν νεκρῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συμπληροῦνται καὶ λαμβάνουσι ζωὴν διὰ τῶν ἐπὶ τούτων παριστωμένων μελαγχολικῶν καὶ πλήρων τρυφερᾶς ποιήσεως σκηνῶν.

Ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ μυθολογία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ὁ βίος αὐτῶν ὑπὸ πάσας αὐτοῦ τὰς φάσεις ἐμφανίζεται ζωηρῶς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν διὰ τῶν ποικίλων ἀγγειογραφιῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐν τοῖς ἀρχαίοις τάφοις εὐρισκομένων ἀντικειμένων, ὧν μικρὰν μόνον καὶ λίαν μονομερῆ ἐκλογὴν παρέχομεν τοῖς ἀναγνώσταις εἰς τὰς προκειμένας εἰκόνας.

Κ. ΚΟΥΡΟΥΝΙΩΤΗΣ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΕΡΩΣ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΣ *

Γ'

Ο Παναγῆς Βιολάντης ἔπασχεν ἀπὸ κοσμοφοβία παράξενη. Ὅ,τι ἔκαμνε καὶ δὲν ἔκαμνε, ἦταν γιὰ τὸν κόσμον, — γιὰ νὰ πῆ ὁ κόσμος καλὸ. Δὲν τον ἔμελεν, ἂν, ἐξετάζοντας κάποτε τὸν ἑαυτὸν του, δὲν τον εὕρισκεν οὔτε ἀγαθόν, οὔτε εὐσυνείδητον, οὔτε εἰλικρινῆ· φθάνει νὰ τον εἶχεν ὁ κόσμος γιὰ τέτοιον. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν

ιδέα, γι' αὐτὴν τὴν ὑπόληψιν, ἦτον ἱκανός νὰ τα θυσιάσῃ ὅλα, καὶ τὴ δική του εὐτυχία, καὶ τὴν εὐτυχία τῶν δικῶν του.

Ἡ φιλοδοξία του ἦταν νὰ τον τιμοῦν ὡς χρῆσιμον ἄνθρωπον καὶ νὰ τον σέβωνται ὡς καλὸν οικογενειάρχην. Διὰ τὸ δεύτερον μάλιστα ἐφρόντιζε πολὺ περισσότερον. Ἴσως — δὲν σου ἔλεγε, — ὑπῆρχαν εἰς τὸν τόπον καὶ ἄλλοι ἔμποροι ἢ βιομήχανοι σὰν κι' αὐτόν· ἀλλὰ σύζυγος, ἀλλὰ πατέρας, κανένας ὧ, αὐτὸ ἐννοοῦσε νὰ το καυχᾶται. Καὶ τὸ σπῆτι του ἤθελε νὰ φαίνεται πάντα

* Ἴδε σελ. 283.

τὸ καλλίτερον, σωστός παράδεισος ἀγάπης, τιμῆς, ὁμοιοῦς, εὐτυχίας.

Τὸ κατῳρθῶνε μὲ τὴν ὑπόκρισιν καὶ μὲ τὴν βίαν. Οἱ δικοὶ του τὸν ἐφοβοῦντο σὰ διάβολο· ἡ γυναῖκά του τὸν ἐτρεμεν, ἡ ἀδελφὴ του ἡ γρηὰ ποτὲ δὲν του ἔλεγεν ὄχι· τὰ παιδιὰ του ἀρνάκια. Καὶ τὸν φόβον αὐτὸν ὁ κόσμος τὸν εἶχε γιὰ σεβασμὸ καὶ γι' ἀγάπην. Ἀδιάφορον ἂν ἡ οἰκογένεια ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὰ πλέον ἑτερογενῆ στοιχεῖα ποῦ εἰμποροῦν νὰ γίνουιν, ἂν ὁμόνοια κατὰ βάθος δὲν ὑπῆρχεν, ἂν διὰ τοῦτο οἰκογενειακὴ εὐτυχία ἀληθινὴ δὲν ἠμποροῦσε νὰ ὑπάρξῃ. Ὅσοι εἶχαν συνειθίσῃ νὰ φοροῦν τὴ μάσκα τοῦ πατέρα· ἔπειτα ἦταν καὶ ὁ πλοῦτος ποῦ τα ἐσκίπαζεν ὅλα μὲ τὴν χρυσὴν του παιπάλην. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ κόσμος ἐμακάριζε τὸ σπῆτι τοῦ Βιολάντη, καὶ τὸ νεόκτιστο ἐκεῖνο παλατάκι τῆς Καινούργιας Ρούγας, μὲ τὰ δύο στενόμακτρα μπαλκόνια πέρα-πέρα, ἔθεωρεῖτο τόσο εὐτυχησμένον καὶ σεβαστόν, ὅσον κανένα ἀπὸ τὰ ἄλλα, τὰ σοβαρά, τὰ παλαιὰ Βενετικά παλάτια, μὲ τὰ ἀραχνιασμένα των οἰκόσημα.

Ὅταν ὁ Παναγῆς Βιολάντης ἀνοίξε τὸ γράμμα τοῦ Ζαμᾶνου καὶ εἶδε περὶ τίνος ἐπρόκειτο, τὸ πρῶτό του κίνημα ἦταν ὡς νὰ ἤθελε νὰ το κρύψῃ, κι' ἐκύτταξε τριγύρω του φοβισμένος, μὴ τον ἔβλεπαν... Ὁ τρόμος αὐτὸς ἐξηκολούθησε νὰ τον κρατῆ ὡς τὸ τέλος. Τί θὰ ἔλεγεν ὁ κόσμος, ἂν ἐμάθαινε τέτοιο πρᾶγμα; Τί ὑπόληψιν θὰ εἶχε πλέον γι' αὐτόν, γιὰ τὸ σπῆτι του, ἂν ἤξευρε πὼς ἓνας παληοτηλεγραφεὴς ἐπῆρε τὸ θάρρος νὰ του γυρέψῃ τὴν κόρη του, καὶ τὸ χειρότερον, πὼς ἡ κόρη του ἔκαμε τέτοιο κίνημα;

Καὶ δὲν ἐτολμοῦσε νὰ το ἐμπιστευθῆ σὲ κανένα, οὔτε σὲ φίλο του, οὔτε σὲ συγγενῆ του, οὔτε σὲ ἄνθρωπό του. Μονάχος του, ναί, μονάχος θὰ ἐπήγαινε νὰ εὔρη τὸν Ζαμᾶνο, καὶ νὰ τοῦ πῆ τὰ «φυτευτὰ καὶ δεμένα» λόγια ποῦ ἐσχεδίαζεν. Αὐτὸ θὰ ἦταν τὸ πῆδ σίγουρο.

Γελαστός, γλυκὺς ὅπως πάντα, ἐφάνη τὸ ἀπόγευμα εἰς τὸ Τηλεγραφεῖον, μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι θὰ δώσῃ τηλεγράφημα. Δὲν τοῦ ἐχρειάσθηκεν ὅμως, διότι ἐκεῖνη τὴν ὥρα ἴσια-ἴσια ὁ Χρηστάκης κατέβαινε μόνος του.

— ὦ, τὸν φίλτατον! ἀνέκραξεν ὁ Παναγῆς μὲ τὴ συνειθισμένη του ζωηρότητα· σ' ἐγύρευα.

Ὁ νέος ἔγεινε κατακόκκινος. Παλμός χαρᾶς καὶ ἐλπίδος, ἀνέβασεν ὅλο ἐκεῖνο τὸ αἷμα εἰς τὸ πρόσωπόν του· καὶ δὲν ὑπάρχει ὠραιότερον πρᾶγμα ἀπὸ τὸ ἐρύθημα τοῦ μελαχροينوῦ. Τὸ ὄφος τοῦ Βιολάντη κάτι καλὸν ἐπρομηνοῦσε βέβαια· καὶ τοῦ ἔδωσε θάρρος.

— Ἐλάβατε... ἐψιθύρισε.

— Ναί, ναί, νὰ σὲ χαρῶ, ἔλαβα, ἔλαβα... καὶ γι' αὐτὸ ἴσα-ἴσα ἤθελα νὰ τὰ ποῦμε οἱ δύο μας. Μὰ νὰ μὴ μᾶς ἔβλεπε κανένας, θὰ ἦταν καλλίτερον. Τὰ ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δήμῳ, φίλε μου Ζαμᾶνε!... Θέλεις νὰ πάγω μόνος μου σὲ κανένα παράμερο, καὶ νᾶλθης σὲ λίγο νὰ μ' εὔρης;

— Δὲν εἶνε καλλίτερα ἐδῶ; εἶπεν ὁ Χρηστάκης, ἀνυπόμονος.

Καὶ ἀνοίξεν εὐθὺς τὴν θύραν τοῦ ἰσογείου. Ἦτο ἐν δωμάτιον κενὸν ὅλως διόλου καὶ ἔρημον, καὶ σχεδὸν ἀφώτιστον. Ὁ Βιολάντης ἔρριψε βλέμμα καὶ ἐφάνη εὐχαριστημένος.

— Καλὰ εἶνε, εἶπε προχωρῶν.

— Ναί, ἀπήντησεν ἀπὸ πίσω τοῦ ὁ Ζαμᾶνος· δὲν τὸ μεταχειρίζομεθα αὐτὸ τὸ δωμάτιον πρὸς τὸ παρόν, καὶ δὲν θὰ ἔμβῃ κανείς. Ἐπειτα, κλειδώνουμε καὶ τὴν πόρτα... Ξεύρετε, ἐδῶ θὰ γίνῃ Γραφεῖο Πληροφοριῶν... τῶρα τὸ συγρίζουν.

— Ἐτσι αἰ; εἶπεν ὁ Βιολάντης κυττάζων παντοῦ, ἀπὸ τὸ πάτωμα ὡς τὴν ὀροφήν.

Καὶ ὅταν ἐκατέβασε τὰ μάτια του πρὸς τὸν νέον ποῦ ἐστέκετο τῶρα ἀντικρῦ του, εἶχε γίνῃ τόσο σοβαρός, ὥστε ἐκεῖνος ἄρχισε νὰ τὰ χάνῃ...

Ἐκαμαν πρῶτα μερικὲς ὀμιλίαι ὀλωεδιόλου ἀδιάφορες. Ἐνόμιζες ὅτι ὁ Βιολάντης ἔζητοῦσε νὰ εὔρη τὰ νερά του. Ἐξαφνα, ἀπότομα, ἀλλάζοντας ὄφος:

— Γιὰ νὰ σοῦ πῶ, παιδί μου. Ξέρεις ποῖος εἶμαι ἐγώ;

Ὁ Ζαμᾶνος ὀπισθοχώρησεν ἓνα βῆμα. Κάτι ἐπροσπάθησε νὰ ψιθυρίσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατῳρθῶσε.

— Ξέρεις πὼς, ἂν θέλω, μπορῶ νὰ σὲ βλάψω πολὺ;

Καμμία ἀπάντησις. Ἄλλ' οὔτε ποῦ ἐπερίμενεν ἀπάντησιν ὁ Βιολάντης, καὶ ἐξηκολούθησεν ἀκράτητος:

— Ξέρεις πὼς φθάνει νὰ κουνήσω τὸ λιανὸ μου δάκτυλο γιὰ νὰ καταστρέψω, ἂν θέλω, τὸν πατέρα σου;... Ξέρεις πὼς μπορῶ νὰ μὴν ἀφήσω κανένα σας σὲ χλωρὸ κλαδί;... Ξέρεις — οἱ δύο μας εἶμαστε τῶρα, — πὼς ἂν βάλω τοὺς ἀνθρώπους μου νὰ φτύσουνε μόνον, σὰς πνίγουνε;... Ξέρεις πὼς μπορῶ νὰ βάλω ἓναν ἄνθρωπο νὰ σὲ σακατέψῃ, κ' ἐγὼ νὰ φουμάρω τὸ τσιγάρο μου στὸν Πλατύφορο;... Ξέρεις πὼς μπορῶ νὰ σὲ κάμω νὰ το πλερώσῃς αὐτὸ που ἔκαμες;...

Δὲν θυμᾶται ὁ Ζαμᾶνος νὰ εἶδε στὴ ζωὴ του πρόσωπον πλέον ἄγριον, ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ

αγάπης και ομοιοίας. Κανείς δεν έμαθε, κανείς δεν υπωπτεύθη τίποτε. Η νεολαία εψιθύριζεν ότι η Στέλλα «εκύτταζε» τον Χρηστάκη, αλλά τίποτε περισσότερο τώρα μάλιστα, που ο Χρηστάκης άρχισε να κυττάζει άλλην, εισημονήθη και το γράμμα της. Ο Παναγής Βιολάντης ήμπορούσε να δέχεται και συγχαρητήρια, διά την σύνεσιν που έδειξε σε μια τόσο δύσκολη περίστασι. Η υπόληψις δεν επειράχθη.

Και όλοι μέσα στο σπίτι σύμφωνοι. Ο Νταντής . . . τον είδαμε! Η Βιολάνταινα, συνηθισμένη να υπακούη τυφλά τον άνδρα της, άνεγνώριζε και τώρα όλο του το δίκιο, μολονότι επροσπαθούσε κάποτε να εμποδίξη τας σκηνας «για να μη συγχύζεται ο Παναγής» ποτέ όμως δεν ενεθάρρυνε τη θυγατέρα της, ποτέ δεν την επαρρηγόρησε, ποτέ δεν της έδειξεν ότι εσυγχωρούσε αυτή το κίνημά της . . . Η θεία Νιόνια έλαταγε πικρά όταν ήτο μόνη, εκύτταζε με θλίψι και επεριποιείτο με συμπάθεια τη Στέλλα, αλλά στον άδελφό της δεν έτόλμησε να κάμη παράπονον. Ούτε καλά, ούτε κακά. Κάποτε ο Παναγής την άκουσε να γλυκομιλήη της Στέλλας και την εφοβήρισε άσχημα :

— Για να σου πώ! Τό ξέρεις που σε διώχνω; Άντιπολίτεψι στο σπίτι μου δε θέλω! Ό,τι κάνω εγώ, εκείνο κάνουν όλοι. Άκους εκεί που θά την καλοπιάσης . . . Αυτό μ'ας έλειπε!

Και η Νιόνια εφοβήθη να γλυκομιλήση πλέον της Στέλλας.

Έτσι ο Παναγής ετυραννούσεν άνεξέλεγκτος, άπόλυτος τρομοκράτης. Κανείς, κανείς δεν εύρισκετο να του πη: «Μά επί τέλους, τί σου έκαμνεν αυτό το πλάσμα που θέλεις να το πεθάνης;» Καμμία διαμαρτυρία, και καμμία συζήτησις. Εύρηκτες άνθρωπο να σου λογικευθί! Του έφθανε το γράμμα που είχε στην τσέπη του ήμπορούσε να του άποδείξησεν εσύ πως δεν έγράφη, πως δεν εστάλη από την κόρη του αυτό το γράμμα . . . Νά το τιμωρήσθ' άλλο δεν ήθελε, άλλο δεν έρωτούσε. Και δι' αυτόν.— Άνθρωπον στενοκέφαλον, χωμένον εις τας προλήψεις, άναθρεμμένον με τας παραδόσεις των παλαιών εκείνων αρχόντων, που εις τον τόπον του, άλλοτε, σε χρόνους σκοτεινούς, εβασάνισαν, εφυλάκισαν, εσχότωσαν ή εθαψαν ζωντανές, για παρόμοιους λόγους τας θυγατέρας των, — δι' αυτόν, λέγω, το έγκλημα της Στέλλας ήτο άξιον θανάτου.

— Μακάρι να πέθαινε! Έτσι θά ήσυχάζαμε μια για πάντα!

Ο Νταντής όμως δεν άφησε το πράγμα ως

έδω. Η σκληρότης του τον έκαμε να φανή τάχα καλός και μιάν ήμέραν εμβήκεν εις το κλουβί του Βιολάντη, — το θυμάσθε αυτό το κλουβί, — και του είπε με πονηρία παιδιού και με σοβαρότητα γέρου :

— Πατέρα, μου φαίνεται πως η Στέλλα εμετανόησε. Για να ιδούμε, γιατί αυτή η δουλειά δε μ'άρσει. Φοβούμαι μήπως υποψιασθί ο κόσμος τίποτα και τότες έχαθήκαμε. Για να ιδούμε . . . Μπορεί να μην επιμένη πειά για 'κεινο τον παληάνθρωπο, και αν την καλοπιάσουμε, μπορεί να θελήση να πάρη κανέναν άλλο, — ε, καιρός της είνε, — και έτσι το πράγμα να διορθωθί με ήσυχία. Δεν με γνοιάζει για εκείνη, με γνοιάζει για μ'ας, για το σπίτι μας.

— Έχεις δίκιο, άπεκριθη ο Παναγής, και αντί θά βάλω τη μάννα σου να την ζετάξη.

Ω, ήξευρε πάρα πολύ καλά ο Νταντής τον χαρακτήρα της αδελφής του! ήταν βέβαιος ότι δεν εμετανόησε, και ότι ένα τέτοιο διάβημα θά εχειροτέρειε μόνον τη θέσι της . . .

Και η Βιολάνταινα, κατά παραγγελίαν του άνδρός της, άνεβη επάνω να της όμιλήση.

Ήταν παραμονές της Παναγίας. Μεθαύριο το σπίτι είχε διπλογιόρτι, — Μαρία έλεγαν τη Βιολάνταινα, — και τί καλά αν ήμπορούσε να γίνη καμμία οικονομία, να επέλθη η συμπιλώσις, να καταιβθί και η Στέλλα, να καθίση εις το τραπέζι, να φανή εις τον κόσμο . . .

— Ηλθα να σου πώ δυό λόγια, ειπεν η Βιολάνταινα χαρούμενη.

Η Στέλλα, καθώς εκρατούσε το μέτωπο με τα δύο χέρια, εσήκωσε τα μάτια κ' εκύτταζε την μητέρα της εκπληκτη. Δεν ήταν συνειθισμένη εις τέτοιον ύφος.

— Άκους;

— Τί είνε; εψιθύρισε η Στέλλα.

Με λίγα λόγια η Βιολάνταινα διετύπωσε τας προτάσεις της: Νά πέση στα πόδια του πατέρα της και να του γυρέψη συχώρεσι' να του πη ότι εμετανόησε διά το κίνημά της' να του υποσχεθί ότι εις το εξής δεν θά έκαμνεν τίποτα χωρίς το θέλημά του' να τον βεβαιώση ότι έπαυσε πλέον να συλλογίζεται τον Χρηστάκη κ' εκείνος, λέει, ήταν πρόθυμος να την συγχωρήση, και, μέρα που εημέρωνε μεθαύριο, να την δεχθί στην άγκαλιά του, και γρήγορα να φροντίση να την παντρέψη όπως της ταιριάζει, μ' ένα νέο καλό και άξιο . . . άμ'ε τί;

Η Στέλλα την άκουσε χωρίς να την διακόψη, με το ίδιον ύφος που έπερνε και όταν την εκτυπούσαν. Έπειτα εκατέβασε τα χέρια από το

κεφάλι, εκύτταζε την μητέρα της κατάμματα, και με όλη την ήρεμία, με όλη τη γαλήνη της σταθερότητος, επρόφερον :

— Όχι!

Η Βιολάνταινα άνεπήδησε τρομαγμένη επλεξε τα χέρια, και με φωνήν υπόκωφην, εις τονον μομφής ύψίστης, επανέλαβεν :

— Όχι;!

— Όχι! ειπεν η Στέλλα και τη φορά αυτή ένα κύμα ετάραξε την πρώτην γαλήνην, και η άρνησις εβγήκεν από τα χείλη της με πείσμα μαζί και περιφρόνησιν.

— Μά, παιδί μου, συλλογίζεσαι τί λές; συλλογίζεσαι τί κάνεις; ήρώτησεν η Βιολάνταινα και έγύρισεν όπίσω της και εκλειδίωσεν από φόβον την θύραν.

— Όχι! ειπεν η Στέλλα και εκ τρίτου και τώρα ήταν όλόκληρη τρικυμία άγανακτήσεως, και μαζί με την φωνήν εσηκώθη και αυτή όρθή, ύψηλή, άγέρωχη.

Και όμίλησεν :

— Όχι, χίλιες φορές όχι! Ό,τι έκαμα ήταν κακό, το ξέρω' μα το έκαμα τώρα' του έγγραφα «είμαι δική σου» και θά είμαι για πάντα. Ναι, να πέσω στα πόδια του πατέρα μου, και να του φιλήσω τα χέρια, και να του γυρέσω συχώρεσι' για αυτό που έκαμα, έτσι χωρίς να θέλω, άπερίσκεπτα, σε μια στιγμή αδυναμίας. . . Μά να με συχωρέση κ' εκείνος, και να μου δώση το Χρηστάκη. . . Α, μή σου κακοφαίνεται και σώπα! Καλός, κακός, αυτός είνε τώρα για μένα. Άκούσθηκα μαζί του, και αυτό μου φθάνει. Έπειτα τί σας μέλει; Έγώ θά είμαι εύτυχημένη, έμένα μ' άρσει. Πως είνε πτωχός; Πφ! βλέπω τί εύτυχία που έχετε οι πλούσιοι στα σπίτια σας . . . Επί τέλους άλλοιώτικα δεν γίνεται' άλλον δεν πέρνω!

— Μά όρίζεις εσύ τον εαυτό σου; επρόλαβε να έρωτήση η Βιολάνταινα.

— Τόν όρίζω!

— Όχι' ο πατέρας σου σε όρίζει' ο πατέρας σου όρίζει και μένα, και το Νταντή, και τη Νιόνια και όλους.

— Δεν ξέρω για σ'ας, μα έμένα δεν με όρίζει. Έγώ, εγώ όρίζω τον εαυτό μου' να, κύτταξε, τον όρίζω! . . . τον όρίζω! . . .

Και έκαμψε το δάκτυλό της, και το έδάγκασε στον κόμπο με λύσσαν, καθώς όμιλούσε. Και ο πόνος έδωκεν εις την φωνήν της κάτι το άπειρώς τραγικόν, και η Βιολάνταινα, χωρίς να θέλη, ήσθάνθη ότι ήτο μεγάλη η στιγμή εκείνη.

— Τί θέλεις να πής μ' αυτό; ήρώτησε με τρόμον.

— Νά, ότι τον εαυτό μου τον κάνω ε,τι θέλω . . . Μπορώ να κόψω τώρα το χέρι μου και να το πετάξω από το παράθυρο; Έ, όρίζω τον εαυτό μου. Ο πατέρας μου τίποτα δεν είμπορεί να κάμη. Πως θά με δειρή; πως θά με κλείση; πως θά με σκοτώση; Τί με τούτο; Πάλι εγώ κάνω ε,τι θέλω, — τον εαυτό μου, — και έμα δεν θέλω εγώ, άλλον άνθρωπο δεν πέρνω. Όχι' ποτέ δεν θά με δώση σε όποιον θέλει εκείνος. Σ'ας το λέω για να το ξέρετε μια για πάντα, γιατί δε θά το ξαναπώ: Η το Χρηστάκη η κανένα. Έγώ είμαι η Στέλλα του Βιολάντη!

Και εκτύπησε το στήθος της το πλατύ με δύναμιν, και από τα μάτια της τα άδάκρυτα έτοξεύθη άγρία άστραπή. Ω, ήταν ώραία την στιγμήν εκείνην! Το πάθος της εχρωμάτισε, της έξωγόνησε το κατάλευκον πρόσωπον' τα πέταλα του κρίνου προσέλαβον άσθενη ροδίνην άνταύγειαν' ήχος κακοπαθείας δεν εφαινετο πλέον, και διά μιάν στιγμήν, η κόρη έλαμψε με την πρώτην της εύμορφίαν την υπερήφανην, με την πρώτην ύγειαν και ζώην.

Η Βιολάνταινα ήναγκάσθη να χαμηλώση το κεφάλι. Έβλεπεν εξαφνα εμπρός της μιάν δύναμιν νέαν, που δεν την ήξευρε, δεν την εφαντάζετο ως τώρα. Άλήθεια, αυτή ήταν η Στέλλα του Βιολάντη, η κόρη του πατέρα της.

— Έκατάλαβα, εψιθύρισε με λύπην' μα δεν συλλογίζεσαι, δυστυχημένη μου, τί θά πάθης, αν άκούση τέτοιο πράμμα ο πατέρας σου;

— Δεν τόν φοβούμαι! εφώναξεν η Στέλλα και τί θά κάμη; θά με σκοτώση . . . είνε άλλο; Έ, δεν με μέλει, σου είπα. Έγώ δεν γυρεύω να ζήσω, παρά να ζήσω εύτυχημένη. Αν δεν μπορώ, καλλίτερα να με σκοτώση . . . Καλλίτερα να πεθάνω . . . Νά σου πώ' αν δεν έγγραφα εκείνο το γράμμα, δεν θά μ' έγνοιάζε' μα τώρα που το έγγραφα, θά κάμω ε,τι μπορώ για να σώσω την υπόληψί μου. Θα μου την σώση ο γάμος; θα μου την σώση ο θάνατος; Μου είνε άδιάφορο! Είδες αν άνοιξα το στόμα μου να παραπονέθω ποτέ για τα βασανιστήρια που μου κάνετε τώρα τόσο καιρό . . .

— Καλέ τίνος τα λές αυτά τα παραμύθια; ειπεν η Βιολάνταινα με μορφασμόν άνυπομονησίας. Και τί πως έγγραψες ένα γράμμα, που το κάτω - κάτω το πήραμε πίσω; . . . Έγώ να σου πώ τί είνε' είνε . . . που αγαπήσ το Χρηστάκη.

Η Στέλλα εκλονίσθη από παλμόν δυνατόν. Στην αρχή της ήλθε να το άρνηθί, να το κρύψη. Όχι, δεν ήταν αυτός ο λόγος . . . Άλλά έπειτα έσυλλογίσθη, ότι μια που άρχισεν, έπρεπε να τα

εἰπῆ ὅλα· καὶ ὡς νὰ προσηθάνθη ὅτι ἦταν ἡ τελευταία φορὰ ποῦ θὰ ὠμιλοῦσεν, ἀντλήσεν διὰ μιᾶς ὅσον θάρρος ὑπῆρχεν εἰς τὰ βᾶθη τῆς παρθενικῆς τῆς ψυχῆς, καὶ εἶπε :

— Ναί, τὸν ἀγαπῶ. Ἄν δέν τον ἀγαποῦσα, δέν θὰ τοῦ ἔδινα ἀκρόασι· ἂν δέν τον ἀγαποῦσα, δέν θὰ μ' ἔμελλε γιὰ τὸ γράμμα—οὔτε ἡ πρώτη εἶμαι οὔτε ἡ ὕστερη, — καὶ μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ πατέρα μου θὰ ἔπερνα ἄλλον. Μὰ τὸν ἀγαπῶ, καὶ θὰ κάμω ὅ,τι μπόρῃσω γιὰ νὰ τον πάρω.

— Βγάλτο ἀπὸ τὸ νοῦ σου, γιατί ὁ πατέρας σου δέν τάκουει γιὰ ὅλο τὸν κόσμο, εἶπεν ἡ Βιολάνταινα.

— Ποιὸς τὸ ξέρει! . . . Μπορεῖ στο τέλος νὰ με λυπηθῆ καὶ νὰ ἰδῆ τὸ σωστό. Ἔχουμε τόσα παραδείγματα!

— Ἄ! τέτοια ἐλπίδα ἔχεις λοιπόν; ὦ, κακομοίρα, κακομοίρα! δέν τον ξέρεις τὸν πατέρα σου!

— Μπορεῖ· μὰ ἐμένα δέν με χωράει πιά ἐτοῦτο τὸ σπίτι.

Διὰ μιᾶς ἡ Στέλλα ἔγινε μελαγχολικὴ. Ἐκάθισε πάλι στοῦ διθανάκι, καὶ μὲ φωνὴν περιλυπητῆ, σὰν νὰ ὠμιλοῦσε μονάχη τῆς, ἐξηκολούθησε :

— Ὅχι! δέν με χωράει τὸ σπίτι. . . Σὲ κάθε κτύπημα ποῦ μου δίνουν, ἀκούω μέσα μου μιὰ φωνὴ νὰ μου λέγῃ : «Φύγε! . . . Φύγε! . . . Φύγε! . . .»

Ἡ Βιολάνταινα ὠρμησεν ἔξω φρενῶν, μὲ τὰ χέρια σηκωμένα, μὲ τὰ μάτια ἄγρια.

— Τί εἶπες; ἐφώναξες νὰ φύγῃς; ὦ, συμφορὰ μου καὶ μαυρίλα μου! νὰ φύγῃς;!

— Δέν εἶπα τέτοιο πράγμα! εἶπεν ἡ Στέλλα μὲ περιφρόνησιν. Σεῖς μού το λέτε μὲ τὸν τρόπο σας.

— Ὅχι, τὸ εἶπες! ἀντεῖπεν ἡ Βιολάνταινα· εἶπες πῶς θὰ φύγῃς! καὶ γιὰ κῦτταξε καλά, γιατί ἐγὼ δέν

Ὁ θυμὸς ἐπνίξε τῆ φωνὴ τῆς. Καὶ ἔβλεπε τριγύρω τῆς, σὰν νὰ ἐζητοῦσε νάρπαξή τίποτε καὶ νὰ κτυπήσῃ τὴν Στέλλαν.

Ὁ τρόπος αὐτὸς ἔφερον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ὅλον τὸ πείσμα τῆς κόρης. Ὅχι, δέν το εἶπε! Τῆς ἔβαζαν εἰς τὸ στόμα λόγο ποῦ δέν εἶπε. Τὸ ἐσυλλογίσθη, ἐπέρασε καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὸν νοῦν τῆς, ἀλλὰ ὄχι, δέν το εἶχεν ἀποφασίση. Καὶ ἴσως δέν θὰ το ἔκαμνε ποτέ, ὅσω σκληρὰ καὶ ἂν τὴν ἐτυραννοῦσαν, γιατί ἦταν ἡ Στέλλα τοῦ Βιολάντη, καὶ εἶχε τὴν ὑπερηφάνειά τῆς, καὶ θὰ ἐπροτιμοῦσε νὰ πεθάνῃ, παρὰ νὰκουσθῆ πῶς ἐξεπόρτισεν. Ἄλλ' ἀφ' οὗ ἦταν ἔτσι, ἀφ' οὗ ἠθέλαν μὲ τὸ στασιὸν νὰ τὴν πείσουν ὅτι τὸ εἶπε, καλὰ λοιπόν, νὰ ἰδοῦν!

— Ναί, τὸ εἶπα! ἐφώναξε δυνατώτερα ἀπὸ τὴ μητέρα τῆς. Τὸ εἶπα καὶ θὰ το κάμω!

Ὁμιλοῦσε μὲ ὅλον τὸ ἀπεγνωσμένον θάρρος ἀνθρώπου ποῦ αὐτοκτονεῖ. Ἡ Βιολάνταινα τὰ ἔχασεν· ὁ θυμὸς τῆς ἐκόπη, τὰ γόνατά τῆς ἐλύθησαν, καὶ ἔπεσε σὲ μιὰ καρέκλα, ἄγχιος ἀδρανῆς. Ἀλλὰ ἦταν στιγμὴ μόνον ἀδυναμίας. Ἀμέσως ἐσηκώθη, καὶ κεραυνοβολήσασα τὴν Στέλλαν μὲ τὸ βλέμμα, ἐξεστόμισεν εἰς μίαν βάνανυσον φράσιν, ὅλην τὴν ἐντύπωσιν ποῦ τῆς ἔκαμνεν ἡ ἐξαφνικὴ ἀφύπνισις τοῦ ἰσχυροῦ ἐκείνου χαρακτήρος, ποῦ τον ἐδοκίμαζεν ἡ βία καὶ τὸ μαρτύριον :

— Ἐκατάλαβα. Ἐσύ, παιδί μου, ἔχεις τὸ διάλογο μέσα σου!

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἔπεται τὸ τέλος.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐλαιογραφία: Θ. Πάλλη.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΗ ΕΣΤΙΑΣ

Ο ήλιος τῆς ἀνοιξέως εἴλκυε τοὺς ἀνθρώπους ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν. Πλήθος πολὺ συνέρεεν εἰς τὴν ἐξοχὴν, καὶ οἱ δρόμοι ἦσαν γεμάτοι ἀπὸ φωνᾶς καὶ θόρυβον. Εἰς τὴν φύσιν δὲν ἐφαίνετο ἀκόμη πολὺ ἡ ἀνακαινίζουσα ἐπενέργεια τοῦ ἔαρος. Ἡ χλόη τῶν ἀτραπῶν ἦτο σχεδὸν ἄχρους, τὰ δένδρα ἦσαν γυμνά, καὶ μόνον αἱ καστανεαὶ ἠνοιζαν τὰς χρυσαῖς τῶν κάλυκας. Ἐν τούτοις ὅλη ἡ ἀνοιξίς ἦτο εἰς τὸν ἀέρα, ἐκινεῖτο καὶ ἐπέτα ὑπεράνω τῆς γῆς. Ὁ ἀὴρ ἦτο ἀρωματώδης, ὁ οὐρανὸς γεμάτος ἀπὸ κορυδαλλοῦς, οἱ ὅποιοι ἐκελάδουν ἀκατάπαυστα καὶ τρελλά.

Εἰς τὸν δρόμον τὸν φέροντα εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ περιπάτου, ὅπου διευθύνετο μετὰ τὴν κυριακάτικην ἐνδυμασίαν του τὸ πλῆθος, ἐκάθητο σταυροπόδι μία γραία. Τὸ φόρεμά της ἦτο σχισμένον καὶ ἐλεεινόν. Ἐκάθητο σκυμμένη ἔμπροσ, καὶ μετὰ συννηωμένας χεῖρας περιέβαλε τὸ γόνατόν της. Ἦσαν γεροντικαὶ χεῖρες, βαθέως ρυτιδωμέναι, ἠλιοκαεῖς, τραχεῖαι, ὀστεώδεις, ὁμοιαὶ πρὸς τοὺς ξηροὺς κλάδους ἀποκοπέντος δένδρου. Τὴν κεφαλὴν της εἶχεν ἡ γραία θαμμένην εἰς τὸ στήθος της, μερικαὶ ἄσπρα τρίχες εἶχαν ἀπλωθῆ εἰς τὴν ἐμβαλωμένην ποδιάν της. Ἡ θερμότης τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου φαίνεται ὅτι νύχαρισται τὰς μαραμμένας, τὰς κουρασμένας τῆς χεῖρας.

Εἰς τοὺς πόδας τῆς γραίας ἐπαίξεν ἓν παιδίον· μετὰ ἐν συντριμμα στάμνας ἔσκαπτε τὸ χῶμα, ἐζύμωνε τὴν λάσπην καὶ ἐκοπτεν αὐτὴν εἰς μικρὰς κανονικὰς πλίνθους. Ἐντελῶς εἰς τὸ παιγνίδι του βυθισμένον, δὲν ἐπρόσεχεν εἰς τὴν γραίαν, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ εἰς τὴν σιωπηλὴν καὶ θλιβεράν καὶ παρατεταμένην κάρωσιν της βυθισμένη, δὲν ἐπρόσεχεν εἰς τὸ παιδίον.

Οἱ ἄνθρωποι διήρχοντο κατὰ σμήνη, ὡς νὰ ἤθελεν ὅλη ἡ πόλις νὰ χυθῆ εἰς τὴν ἐξοχὴν, νὰ χαρῆ τὸν ἥλιον τῆς ἀνοιξέως. Καὶ ὅλη ἡ πόλις παρήρχετο πλησίον τῆς γραίας, ἡ ὁποία ἀνεκάθητο ἀκίνητος εἰς τὸ ἔδαφος, κρύπτουσα τὴν λευκότεριχα κεφαλὴν της εἰς τὴν ἐμβαλωμένην της ποδιάν, συμπλέκουσα σπασμοδικῶς ὑπεράνω τοῦ γόνατος τὰς χεῖράς της, αἱ ὁποιαὶ εὕρισκον εὐχαρίστησιν εἰς τὰς θερμὰς ἀκτῖνας.

Ποία νὰ ἦτο ἄρα γε ἐκείνη ἡ γραία καὶ διατί ἐκάθητο ἐκεῖ ὡς πετρωμένη;

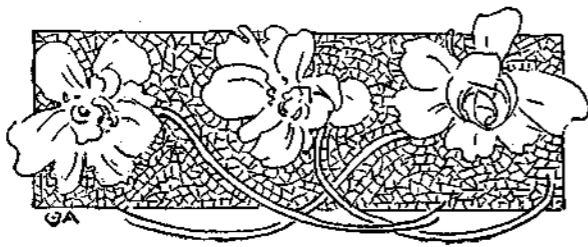
Ἐπαίτις δὲν ἦτο. Μὴ ἦτο ἡ φύλαξ τοῦ παιδίου ἡ μάμμη του; Συνήθιζεν ἄρα γε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ δέχεται τὰς εὐεργετικὰς ἀκτῖνας τοῦ ἑαρινοῦ ἡλίου ἢ μήπως ὁ πόνος της ἦτο τόσο ἀμέτρητος, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ οὐδὲ τὸ γλυκὺ φῶς του, καὶ μόνον τὰς μαραμμένας χεῖράς της ἔτεινε πρὸς τὸν ἥλιον; Ἴσως ἦσθάνετο εὐτυχῆ τὸν ἑαυτὸν της εἰς τὴν ληθαργίαν ἐκείνην, καὶ ἴσως ἐπὶ τέλους ν' ἀπεκοιμήθη γλυκὰ καὶ μόνον εἰς τὴν φαντασίαν μου διεδραματίσθη τὸ δράμα, τὸ ὅποιον μ' ἐνέπνευσεν ἡ θεά της.

Δὲν εἰξέυρω διατί ἡ εἰκὼν τῆς παραδόξου γραίας ἀφῆκε θλιβεράν ἐντύπωσιν εἰς τὴν ψυχὴν μου. Μοῦ ἐφάνη ὡς νὰ ἔβλεπα τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα βασανισμένην, κατακουρασμένην, ἐξηνητλημένην, ἐντρεπομένην διὰ τὴν ἔχθασιν τοῦ ἔργου της, καὶ ὁμως διαρκῶς ἐκτείνουσαν τὰς ἀσάρκους χεῖράς της πρὸς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.

Καὶ οἱ κορυδαλλοὶ ἐκελάδουν καὶ ὁ ἥλιος ἐσκόρπιζε φῶς καὶ ζῶν!

Γιαροσλάβ Βιεχλίχη.

Κ.

ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ ζωὴ τὴν ὁποίαν διάγουν αἱ εὐποροὶ νεανίδες εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς συνθηκὰς. Ὅτε μὲν, ἀτρόμητοι ἀμαζόνες, καλπάζουν κατ' ἀγέλας, ὅτε δὲ ὀδηγοὺν ἐλαφρὸν δίφρον συρόμενον ὑπὸ δρομέων ἵππων. Τὸν χειμῶνα ὀργανίζουσι ἐκδρομὰς δι' ἐλκῆθρων ἢ παγοδρομοῦν εἰς τὰς λίμνας. Τὴν ἐσπέραν πηγαίνουν εἰς τὸ θέατρον, εἰς τὸν χορόν· τὸ θέρος, εἰς τὰς πόλεις τῶν λουτρῶν, ἐκθέτουσι εἰς τὰ ἀλίπεδα πολυτελεῖς ἐσθῆτας ἱκανὰς νὰ τρέψουσι εἰς φυγὴν τὸν μέλλοντα σύζυγον· τὸ φθινόπωρον διασκορπίζονται εἰς Ἡαρισίους, Λονδίνον, Φλωρεντίαν, Ρώμην, Νεάπολιν καὶ Λυκέρνην. Γεμίζουσι τὰ εὐρωπαϊκὰ ξενοδοχεῖα μετὰ τὴν θορυβώδη εὐθυμίαν των, μετὰ τὰς παραδόξους φαντασιοπληξίας των· τὰς ἀπαντᾷ κανεῖς παντοῦ, ἐπισκεπτομένας ὅλα, ἐξερευνώσας ὅλα, παντοῦ ἐλευθερὰς ὅπως εἰς τὴν πατρίδα των, ἀδιαφοροῦσας διὰ τὴν ἐκπληξὴν τὴν ὁποίαν προξενοῦν, διὰ τὰ σχόλια τὰ ὁποία ἐξεγείρουσι.

Ἡ ζωηρότης τῆς συμπεριφορᾶς τῆς ἀμερικανίδος νεανίδος μᾶς ἀπομακρύνει βεβαίως ἀπὸ τὸν τύπον τῆς κόρης τὸν ὁποῖον διεπλάσαμεν καὶ εἰς τὸν ὁποῖον τὰς ὑποβάλλομεν ὅλας, οἰαδῆποτε καὶ ἂν εἴνε ἡ φύσις των καὶ ὁ χαρακτήρ των. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἡμεῖς εὐρισκόμεθα ἐν τῇ ἀληθείᾳ καὶ ἡ Ἀμερικὴ ἐν τῇ πλάνῃ· ἡ μεγάλη ἐλευθερία τῶν ἀμερικανίδων δὲν ἀπέληξεν ἕως τῶρα εἰς ἀποτελέσματα περισσότερο δυσάρεστα τοῦ περιοριστικοῦ συστήματος τῆς Εὐρώπης.

— Οἱ γονεῖς μας μᾶς ὑπάνδρευσαν ὅπως τοὺς ἤρσσε, ψιθυρίζουσι αἱ Ἰταλίδες· τῶρα εἶνε καιρὸς νὰ κάμωμεν καὶ ἡμεῖς ὅ,τι μᾶς ἀρέσῃ! . . .

Ἡ Ἀμερικανὶς ὑπάνδρευεται ὅπως τῆς ἀρέσει· ἐλευθερὰ εἰς τὴν ἐκλογὴν της, εἶνε πιστὴ, κατὰ τὸ πλεῖστον ὡς σύζυγος, πολλαὶ δ' ἔχουσι τὴν τέχνην νὰ εἶνε συγχρόνως ἡ τέρψις τοῦ οἴκου των καὶ ἡ τιμὴ αὐτοῦ.

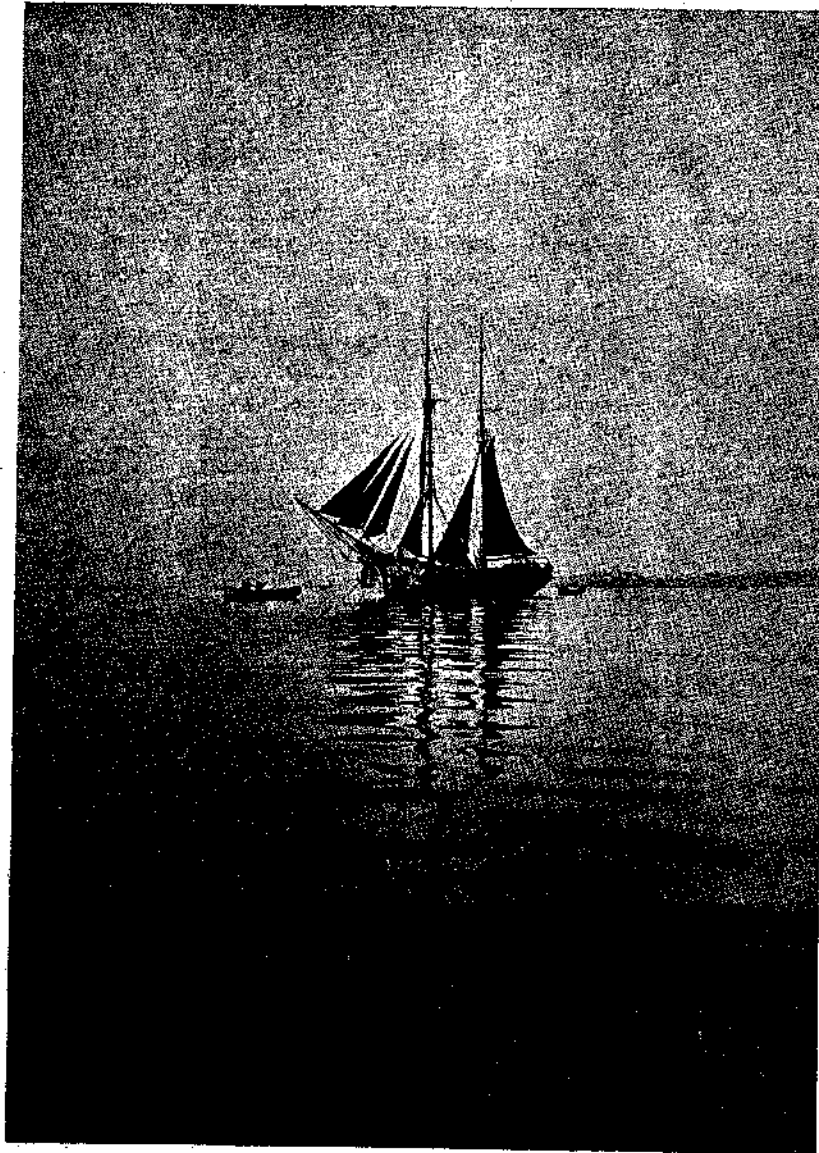
Ἡ Ἀμερικανὶς νεανὶς εἶνε «μητέρα» ἑαυτῆς· αὐτὴ ἔχει καθήκον νὰ ἐπαγρυπνῆ ἐφ' ἑαυτῆς, νὰ ἐνεργῇ μετὰ φρόνησιν. Ἐνεκα τῆς ἐκ μικρᾶς ἡλικίας συναναστροφῆς μετὰ τοὺς ὁμήλικάς της ἀρρε-

νας ἡ φαντασία τῆς ἐφρονίμουσεν· δὲν ἐπιχειρεῖ ἐπικινδύνους πτήσεις εἰς μυστηριώδη κόσμον· φαντάζεται τύπους πραγματικῶν καὶ ὄχι ἀπιθάνους ἤρωας· ἡ πραγματικότης ἀντικαθιστᾷ δι' αὐτὴν τοὺς ἀπατηλοὺς ἀντικατοπτρισμοὺς, ἡ αἰσθησις τοῦ ὄρθου τὰς ἀορίστους ὄνειροπολήσεις καὶ τοὺς μυστικῶς πόθους.

Τὸ *flirt* (φλέρτ) τὸ ὅποιον εἶνε πρὸς τὸν ἔρωτα, ὅ,τι ὁ πρόλογος πρὸς τὸ συγγραμμά, πρὸς τὸ πάθος ὅ,τι ἡ ξιφασκία πρὸς τὴν μονομαχίαν, συμπληροῖ τὴν ἀγωγὴν της. Χειρίζεται δὲ αὐτὸ μετὰ τὴν ἐπιδειξίτητα τοῦ φύλου της, μετὰ τὴν ὀξυδερκίαν πρῶτον πείρας καὶ μετὰ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἀπὸ τὴν χρῆσιν τὴν ὁποίαν θὰ κάμῃ καὶ ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν εἰς τὴν ὁποίαν θὰ καταλήξῃ ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία τῆς ζωῆς της. Τὴν ἐκλογὴν ταύτην οὐδεὶς τῇ ἐπιβάλλει· αὐτὴ φέρει ὅλην τὴν εὐθύνην· αἱ ἐρωτικαὶ φιλοφρονήσεις δὲν τὴν συναρπάζουσι· ἔχει τὴν πρακτικὴν ἀντιληψὴν τῆς ζωῆς, γνωρίζει τί περιμένει ἐξ αὐτῆς καὶ τί θέλει. Μέσα εἰς τὰς ζωηρὰς ἐκείνας κεφαλὰς, αἱ ὁποιαὶ φαίνονται ὅτι ἔχουσι «πᾶρει ἀέρα», ὑπάρχει περισσότερο διπλωματία ἀφ' ὅσων κανεῖς θὰ ἐφαντάζετο· ὑπὸ τὴν θορυβώδη των ἐπίφασιν ἡ καρδία των μένει ἡσυχος.

Ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἀμερικανὸς δὲν ἔχει ὅλας τὰς ἰδιότητάς ἐκείνας τὰς συναρπαζούσας καὶ θελγούσας εὐθὺς ἀμέσως· ψυχρὸς ἐξ ἰδιοσυγκρασίας, ἐπιφυλακτικὸς ἐξ ὀρμεμφύτου, ἀκαταπόνητος ἐργάτης, φιλοδοξῶν πλοῦτον ἢ τιμὰς, συγκεντρώνει ἐνωρὶς ὅλην τὴν ψυχικὴν του δύναμιν εἰς ἓνα σκοπὸν· τὴν ἐπιτυχίαν. Ἡ δειλὴ λοιπὸν ἐπιφυλακτικότης αὐτοῦ καὶ ἡ προσεκτικὴ ἐπιφυλακτικότης τῆς νεανίδος καθιστοῦν ἀκίνδυνον τὸ φλέρτ.

Αἱ Ἀμερικανίδες δὲν ἐπενόησαν βεβαίως τὸ πρᾶγμα, ἐπενόησαν ὁμως τὴν λέξιν φλέρτ, ἥτις ἔγεινε σχεδὸν διεθνὴς, καὶ ἐτελειοποίησαν τὸ πρᾶγμα ἀνυψώσασα αὐτὸ εἰς κοινωνικὸν θεσμόν. Ἐχρειάζετο δὲ τοῦτο διὰ ν' ἀντικατασταθῇ ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ὅ,τι εἶνε ἄγνωστον εἰς τὴν Ἀμερικὴν· ἡ ἀνήσυχος μέριμνα τῶν γονέων καὶ τῶν συγγενῶν, οἱ ποικίλοι περὶ συνοι-

Φωτογραφία: Σ. Κοκόλη.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΔΥΣΙΝ

τητα του άνθους της μηλιάς· οι όφθαλμοί της αντικατοπτρίζουν το κυανούν θερινού ουρανού, ό δέ ήλιος φαίνεται ότι έχρύσωσε δι' ουρανίας ακτίνος του την απaráμιλλον κόμην της.» Μία άλλη εξυμνείται ως εξής: «Θελκτικά είναι τὰ χαρακτηριστικά της, τὸ δὲ εὐμελές της σώμα παρουσιάζει τὴν ἐντέλειαν διὰ τῆς ὁποίας οἱ ἐμπνευσμένοι ποιηταὶ τῆς Ἀνατολῆς στολίζουν τὰ θελκτικά οὐρὶ τοῦ μαγευμένου των παραδείσου.»

Βεβαίως τοιοῦτοι ἔπαινοι, δημοσιευόμενοι εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδας φύλλων, εἶνε ἱκανοὶ νὰ σηκώσουν τὰ μυαλά τῆς νεαρᾶς Ἀμερικανίδος. Ἡ κοινὴ γνώμη τὴν συγχωρεῖ. Εἶνε φιλάρεσκος, φλέρι, ἄστατος καὶ εὐμετάβλητος, ιδιότροπος καὶ ἐπίφοβος· κάμνει κατάχρησιν τῶν δικαιωμάτων της καὶ τῶν προνομίων της. Ἄλλ' ἂν ὁ ἀνὴρ τὴν μιμηθῆ, ἂν θελήσῃ νὰ παίξῃ μετὰς ὑποχρεώσεις του, νὰ διαρρήξῃ τοὺς δεσμούς τοὺς ὁποίους συνῆψεν ἄσυνέτως καὶ ν' ἀρνηθῆ τὸν γάμον, μετὰ τὴν μνηστείαν, ἡ κοινὴ γνώμη τὸν

στιγματίζει καὶ ὁ νόμος τὸν καταδικάζει. Ἐκείνη δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ἀποζημιώσεις, τὴν ὁποίαν, ὡς εἶπομεν, προθύμως παρέχουν τὰ δικαστήρια, οὐχὶ ἀναλόγως τῆς προξενηθείσης ζημίας, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ἐπέρχεται καμμία ζημία, ἀλλ' ἀναλόγως τῆς παρουσίας τοῦ ἀστάτου.

Ἐφ' ὅσον ὁ πολιτισμὸς ἐπεκτείνεται εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, τὰ ἦθη μεταβάλλονται. Πρὸ τινῶν δεκαετηρίδων ἀκόμη τὰ οἰκογενειακά ταῦτα δράματα ἐλάμβανον τραγικὴν λύσιν. Τὴν ἀπειλὴν τοῦ βεβόλβερ ἢ τὴν ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ ἰσχυρογνώμονος μνηστῆρος ἀντικατέστησε τώρα τὸ δικαστήριον. Ἡ Ἀμερικανὶς δὲν ἔχασε τίποτε ἀλλάξασα μεθοδόν. Ὁ φόβος τῶν ὑπερμέτρων ἀποζημιώσεων προξενεὶ μεγαλειτέραν ἐντύπωσιν εἰς πολλοὺς ἀνδρας ἢ ὀλοκλήρον ὄπλοστάσιον, ποσὸν δὲ σεβαστὸν χρημάτων παρηγορεῖ καλλιτέρον τὴν ματαιοδοξίαν πολλῶν γυναικῶν ἢ ἀνωφελῆς ἐκατόμβη.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ

Διασκευή.

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΠΡΟ 66 ΕΤΩΝ

Η ΑΦΙΞΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Ἀπὸ τὰς ἐπιστολάς τοῦ Thomas Abbet-Grasset.

Κύριε κόμη,

Εἰς τὴν τελευταίαν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν εἶχα τὴν τιμὴν νὰ σὰς γράψω, σὰς ἐκοινοποιοῦν ἤδη τὴν ἀπόφασίν μου νὰ θέσω τέρμα εἰς ταξίδιον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐνόμιζον δυνάμενον πλέον νὰ μοῦ παρέχῃ ἄλλην τινὰ ἀπόλαυσιν. Ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς ὅμως ἐκείνης ἐμεσολάβησε σπουδαῖον γεγονός, τὸ ὁποῖον μετ' ἠνάγκασε νὰ μεταβάλω ἀπόφασιν.

Τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι ἀρκούντως εὐχάριστον. Εἴσθε εἰς θέσιν νὰ γνωρίζετε πόσος λόγος ἐγένετο ἐν τῷ τύπῳ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Βαυαρίας περὶ τῆς ὀριστικῆς πρωτεύουσας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Ἡ μέχρι τοῦδε πρωτεύουσα, τὸ Ναύπλιον, εἶναι καὶ ἐθεωρήθη προσωρινή. Δὲν εἶδα τὴν πόλιν αὐτήν, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὰ τελευταία ἔτη τῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατὰ

τὰ πρῶτα τῆς Βασιλείας, τόσα διεδραματίσθησαν σπουδαῖα γεγονότα καὶ ἦτις ἐχρησίμωσεν ὡς πρώτη πρωτεύουσα, οὐχὶ δι' ἄλλο ἢ διὰ τὴν γεωγραφικὴν αὐτῆς θέσιν. Διότι ὄντως τὸ Ναύπλιον εἶναι πόλις Πελοποννησιακὴ, κειμένη ὅμως πλησίον τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ὀχυρωτάτη δὲ καὶ κατάλληλος διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Κυβερνήσεως, ἐνόσω τὰ πράγματα τοῦ κράτους δὲν εἶχον ἐτι ἐντελῶς ἀποκατασταθῆ.

Τώρα ὅμως ὅτε αἱ συνθήκαι ἀνεγνώρισαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ μικρὸν βασιλεῖον ἐρρίφθη ἀκάθεκτον εἰς τὸν δρόμον τῆς προόδου, ἐπεβάλλετο νὰ γίνῃ σκέψις περὶ καταλληλοτέρας πρωτεύουσας. Ἡμεῖς οἱ Γάλλοι ἐκηρύχθημεν ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων. Ὅφειλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ προσπάθεια ἡμῶν δὲν θὰ κατέ-

θουσαν τοῦ θρόνου ἔχουσαν γυμνὸν τὸ ἔδαφος καὶ μόνον παραπετάσματα εἰς τοὺς τοίχους. Ὁμιλεῖ κάκιστα τὴν Γαλλικὴν καὶ προσκόπτει συνεχῶς.

— Ἡ ἐπιθυμία μου, μοῦ εἶπεν, ἐξεπληρώθη. Ἐλπίζω ὅτι ὅλος ὁ κόσμος ὁ λατρεύων τὴν ἀρχαιότητα θὰ ἐπικροτήσῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Σεπτοῦ πατρός μου, νὰ μεταφέρω τὴν ἔδραν τοῦ Βασιλείου μου εἰς τὰς Ἀθήνας.

Τὸν ἐβεβαίωσα καὶ ἐγὼ ὅτι ἡ ἀπόφασις ἦτο ἀρίστη καὶ ὠμίλησα μετὰ τόσου ἐνθουσιασμοῦ περὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ὥστε ὁ Βασιλεὺς μὲ ἐκάλεσεν εἰς ἐπίσκεψιν αὐτῆς.

Μὲ ἠρώτησεν ἔπειτα περὶ τῶν νεωτέρων Ἀθηνῶν καὶ τῷ ἐξέθεσα τὰς ἐντυπώσεις μου ὅσον τὸ

δυνατὸν ἀπλούστερον, προσπαθῶν νὰ μὴ προσκρούσω εἰς τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἀναγεννωμένου μικροῦ ἔθνους.

Παρατήρησα ἐκ τῆς συνομιλίας μου ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶχε γνώσεις τινὰς ἐκ τῆς ἀρχαιότητος καὶ ταύτας ὁμοίως σχεδὸν ἀνεπαρκεῖς καὶ ἐπιπολαίους, δὲν ἐγνώριζε δὲ καθ' ὀλοκληρίαν τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως. Καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν περὶ αὐτὸν διέφευγον τῆς μνήμης του, τοῦτο δὲ βεβαίως ἀν' ἐξακολουθήσῃ θὰ πειράξῃ πολὺ τοὺς Ἕλληνας.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 20 Δεκεμβρίου 1834

Διατελῶ

ΘΩΜΑΣ ΑΜΠΕ-ΓΚΡΑΣΣΕ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

ΑΙ «ΣΤΡΟΦΑΙ» (STANCES) ΤΟΥ JEAN MORÉAS

Οἱ Γάλλοι ποιηταί, οἱ ὁποῖοι ἤρχισαν νὰ γίνωνται γνωστοὶ ἀπὸ δέκα ἢ δεκαπέντε ἐτῶν, ἔσχον διαφορετικὴν τύχην ἕκαστος. Οἱ μὲν ἐξηφανίσθησαν ὀλοτελῶς εἴτε διὰ τοῦ θανάτου εἴτε διὰ τῆς λήθης εἴτε καὶ διὰ τῶν δύο συγχρόνως. Κάποιος ἐξ αὐτῶν, ἔνδοξος κατὰ τὸ 1885, εἰς ὠρισμένον κύκλον τοῦλάχιστον, καὶ ἀρχηγὸς χορείας ποιητῶν, σήμερον ἢ θεωρεῖται κάπως γελοῖος ἢ παρημελημένος καθ' ὀλοκληρίαν, διέρχεται, μέσα εἰς τὸ γελοῖον ἢ τὴν ἀφάνειαν, τὴν ζωὴν του, ἡ ὁποία προηγγέλλετο ἔνδοξος καὶ φωτεινὴ. Ἄλλος, πτηνὸν διαβατικόν, ἀφ' οὗ ἔφαλε κατὰ τύχην ὀλίγα τραγούδια ἐνὸς μόνου ἔαρος, δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἐπανεύρῃ τὴν φωνὴν του κατὰ τὸ ἐπόμενον· καὶ ἐξέλεξε τότε ἄλλο ἐπάγγελμα, ἐνίοτε τὸ τῆς νυκτερίδος. Βλέπομεν ποιητὰς, ὅτινες, ἀφ' οὗ κατέκτησαν τὸ κοινόν, κατέληξαν νὰ περιγράφουν εἰς ἐφημερίδας ἀγνωστούς—ἢ πολὺ γνωστὰς—ἀγῶνας ποδηλάτων ἢ αὐτοκινήτων.

Μερικοὶ ἔμειναν, λίμναι ἀκίνητοι, εἰς τὸ ἀρχικόν των ἐπίπεδον. Ἀλλὰ αἰσθάνεται τις ὅτι βραχὺς θερινὸς καύσων θὰ ἐξατμίσῃ τὸ νερὸν τῆς δεξαμενῆς καὶ τότε ἡ βαρκοῦλα θὰ προσαράξῃ ἐπάνω εἰς τὴν ἑλύν.

Ἄλλοι προῶδευσαν, αὐξάνοντες τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς των, τὸ κάλλος τοῦ ἔσματος των ἢ, ἀν' ἐπανεέλθωμεν εἰς τὴν λίμνην καὶ τὴν βαρκοῦλαν, τὸ βάθος τῶν ὑδάτων καὶ τὸ πλάτος τῶν ἰστίων των.

Δὲν θὰ ἀναφέρω τὰ ὀνόματα τῶν προνομιούχων αὐτῶν πλοιαρίων, διότι οὕτω θὰ ὠνόμαζον καὶ τὰ ναυαγήσαντα. Καὶ ὅλα τὰ ναυάγια δὲν εἶναι δίκαιον νὰ βαρύνουν τὴν ἀπειρίαν τοῦ πλοιαρχοῦ.

Ἡ δόξα ἄλλως τε εἶναι πολὺ αὐστηρά. Δέχεται ὀλίγους μόνον ἐπιλέκτους. Ἐλάχιστα γνωστὰ ὀνόματα φθάνουν διὰ μιᾶς μέχρῃς αὐτῆς, ὀλίγαι λέξεις, φράσεις ἢ σελίδες. Βεβαίως ὑπάρχουν καὶ θύματα· καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, καθ' ὅσον τὸ ἀρχικόν πλῆθος τῶν ἀθλητῶν ἦτο μέγα καὶ θορυβώδες. Ἡ πάλη πρὸς ἀπόκτησιν τῆς εὐτυχισμένης αὐτῆς ζωῆς δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐπιπόνος τῆς πάλης διὰ τὴν καθημερινὴν ζωὴν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ παραπονούμεθα· ἐδῶ ἐπικρατεῖ ἡ ἰσχύς· ἐκεῖ τὸ κάλλος. Οἱ ἀνίσχυροι ὀφείλουν νὰ ἐκλίπουν· καὶ λάμπουν ὡς φάροι ὑπὲρ τὴν φωσφορίζουσαν θάλασσαν αἱ ἐπιλεκτοὶ διάνοιαι.

Καὶ ὁμοίως δὲν εἶναι ἀντάξιοι τῆς φήμης των ὅλοι οἱ ποιηταί τῆς σήμερον, οὔτε ὅλοι ἄξιοι

τῆς λήθης ἡ ὁποία τοὺς περιβάλλει. Ὑφίσταται κάποτε ἀσυμφωνία μετὰ τῆς λογικῆς καὶ τῶν γεγονότων. Ἄλλ' ὑπάρχουν καὶ γεγονότα—δόξαι—συμφωνοῦντα πρὸς τὴν λογικὴν τῶν κρίσεών μας ἢ τῶν αἰσθημάτων μας.

Ἐπὶ τινὰ χρόνον ὁ Jean Moréas ὁμοιάζει μὲ τὰ νεαρὰ ἐκείνα δένδρα, τὰ ὁποῖα αὐξάνουν γεμάτα ζωὴν ἐπὶ τινὰ ἔτη καὶ ἔπειτα σταματοῦν, ὡσὰν νὰ πρόκειται νὰ ξηρανθοῦν. Ἄλλ' ἡ κατάστασις αὕτη ἦτο παροδική, κατόπιν σφοδρῶν ἀνέμων ἢ καυστικῆς παγωνιάς. Ἦλθε καὶ πάλιν ἡ καλοκαιρία· ὀλίγαι βροχαὶ παρατεταμέναι, ἔπειτα ἡ αἰθρία μὲ τὰς ζωογόνους ἡλιακὰς ἀκτίνας καὶ ὁ χυμὸς ἤρχισε καὶ πάλιν νὰ κυκλοφορῇ ἄφθονος εἰς τὸν κορμόν. Καὶ οἱ κλώνοι ἐκτείνονται πυκνοί.

Ἀναβλαστάνει καὶ τείνει νὰ λάβῃ τὴν ὀριστικὴν μορφήν ὠραίου καὶ ἰσχυροῦ δένδρου. Τοῦ λοιποῦ θὰ εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ περιβλεπτά δένδρα τοῦ δάσους τὸ ὁποῖον προσωρινῶς μόνον θὰ καταβάλλῃ ὁ δριμύς χειμὼν καὶ θ' ἀναλαμβάνῃ κατὰ τὴν ἀνοιξιν.

Καὶ ἰδοὺ αἱ «Στροφαί» καὶ ἰδίως τὰ βιβλία 3ον 4ον 5ον καὶ 6ον.

Τὸ δένδρον δὲν ἔφθασεν ἴσως ἀκόμη εἰς τὴν τελείαν του ἀνάπτυξιν ἀλλ' εἶναι ἀκμαῖον καὶ πλούσιον τείνον νὰ ἐκπληρώσῃ ἀναμφισβητήτως τὸν προορισμὸν του.

Ἡ ποίησις τῶν «Στροφῶν» εἶναι κατὰ τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν ἀκρίβειαν ἐφάμιλλος πρὸς τὰ τελειότερα ἔργα τοῦ 16ου καὶ 17ου αἰῶνος. Ἐνθυμίζει ἐνίοτε τὸν Ρονσάρ, διωρθωμένον ὑπὸ τοῦ Ρακὰν ἢ τοῦ Σεγρέ. Ἡ γλῶσσα εἶναι τολμηρά, νέα ἀλλ' ὁμοίως ὀρθολόγος. Ἀφελὴς ἀλλὰ καὶ ἐντεχνος· πρωτότυπος ἀλλὰ καὶ καλαισθητικὴ. Ἡ μορφή ἐν τούτοις εἶναι ἐνίοτε ὑπὲρ τὸ δέον κλασικὴ, ὡσεὶ ἀπήχησις παρελθουσῶν ἀναγνώσεων. Ἡ ἰδέα τῆς Μοίρας, τόσον συγγενὴς μὲ τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑλλήνου, εἶναι ξένη εἰς γάλλον ποιητὴν. Κατ' ἐμὲ τὸ ποίημα πρέπει νὰ εἶναι τοιοῦτον, ὥστε καὶ νὰ τὸ κατανοῇ καὶ νὰ τὸ αἰσθάνεται καὶ κόρη συνειθισμένη εἰς ἄσματα ἔρωτικὰ. Τότε μόνον θὰ ἴηαι τέλειον, ὅταν ἀνακινή εἰς τὴν ἀπλήν ψυχὴν τῆς ἔρωτα καὶ πόνον. Ἡ μυθολογία δὲν εἶναι ἀναγκαία πρὸς τοῦτο. Ἀρκετὰ

πράγματα γνωστὰ εἰς ὅλους, ἄνθη, ζῶα, ἥρωες ἠμποροῦν νὰ χρησιμεύουν ὡς σύμβολα.

Ἄλλὰ δὲν θὰ ἐπιμείνω εἰς ἐλλειψιν ἡ ὁποία ἄλλως τε εἰς ὀλίγους μόνον στίχους, πέντε ἢ ἕξ, εὐρίσκεται. Ὑπάρχει τόσον θέλητρον εἰς τὰ μικρὰ αὐτὰ ποιήματα, φθάνοντα ἐνίοτε τὴν τελειότητα τῶν γλυκυτέρων ἐλληνικῶν ἐπιγραμμάτων.

Παραθέτω ἐν ποίημα, τὸ ὁποῖον ὡς πρὸς τὴν καθαρότητα τῆς μορφῆς μόνον ἐνθυμίζει ἀρχαῖον· ἀλλ' ἡ εἰκὼν καὶ τὸ αἰσθημα εἶναι σημερινὰ καὶ ἀφελέστατα :

Quand reviendra l'automne avec les feuilles mortes
Qui couvriront l'étang du moulin ruiné ;
Quand le vent remplira le tron béant des portes
Et l'inutile espace où la meule a tourné ;

Je veux aller encor m'asseoir sur cette borne,
Contre le mur tissé d'un vieux lierre vermeil,
Et regarder longtemps dans l'eau glacée et morte
S'éteindre mon image et le pâle sommeil.

Καὶ τὸ ἐπόμενον, τὸ ὁποῖον εἶναι τσλειότατον :

Solitaire et pensif j'irai sur les chemins,
Sous le ciel sans chaleur que la joie abandonne,
Et, le coeur plein d'amour, je prendrai dans mes mains
Au pied des peupliers les feuilles de l'automne.

J'écouterai la brise et le cri des oiseaux
Qui volent par les champs où déjà la nuit tombe ;
Dans la morne prairie, au bord des tristes eaux,
Longtemps je veux songer à la vie, à la tombe.

L'air glacé fixera les nuages transis
Et le couchant mourra doucement dans la brume.
Alors, las de marcher, sur quelque borne assis,
Tranquille je romprai le pain de l'amertume.

Εἶναι πιθανώτατον ὅτι αἱ «Στροφαί» θὰ ἐπιδράσουν ἐπὶ τῆς γαλλικῆς ποιήσεως. Καὶ θὰ ἐπιδράσουν ἐπ' ἀγαθῶ. Ἐχομεν ἀνάγκην πλουσίας ἀπλότητος. Αὐτοῦ ἔγκειται ἡ ὑψίστη τέχνη, εἰς τὴν ὁποίαν μόνον μετὰ πολλὰς περιπλανήσεις φθάνει ὁ ποιητὴς καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ Moréas. Δὲν ἐγράφησαν ἀνωφελῶς, αἱ Cantilènes· ἐχρησίμευσαν ὡς πρόδρομος τῶν «Στροφῶν». Ὁ Malherbe κατ' ἀρχὰς ἐμιμήθη, ἴσως μάλιστα ὑπερέβη τὸν Ρονσάρ. Αἱ παραδοξολογίαι τοῦ συμβολισμοῦ ἐχρησίμευσαν πρὸ παντὸς εἰς ἀπόκτησιν πείρας. Ποιητὴς ὁ ὁποῖος δὲν ἔκαμε κατάχρησιν τοῦ ταλάντου του, ὁμοιάζει μὲ ἵππον εὐγενῆ μὴ ἐξελλθόντα ποτὲ τοῦ σταύλου.

REMY DE GOURMONT

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ :

Η ΚΥΡΙΑ ΑΔΑΜ

Η εὐγενής Γαλάτις, τὴν ὁποίαν ἀπὸ προχθῆς φιλοξενοῦν αἱ Ἀθηναί, ἡ ὑπέροχος καὶ ὡς συγγραφεὺς καὶ ὡς πολιτικὴ καὶ ὡς φιλέλλην καὶ ὡς γυνή, ἀνεδείχθη ταχέως, μετὰ τὴν θαλερὰν βλάστησιν τῶν ὑγιῶν ὀργανισμῶν. Γεννηθεῖσα τῷ 1836 ἐδημοσίευσεν, εἴκοσι δύο ἔτων, τὰ πρῶτα τῆς διηγήματα, εἰς Παρισίους δέ, ὅπου μετέβη μετ' ὀλίγον, κατάρθρωσε δι' ἀλλεπαλλήλων καὶ ὠραίων ἔργων νὰ διακριθῇ καὶ νὰ δοξασθῇ.

Τοὺς θῆλεις συγγραφεῖς φανταζόμεθα συνήθως ἀσχήμους· πιστεύομεν ὅτι μόνον αἱ ἀπηλπισμέναι ἀπὸ τὴν μορφήν των προσφεύγουν εἰς τὸν ἐγκέφαλόν των, καὶ ὅτι εἰς τοὺς ἀσπασμούς τῆς Μούσης ἀρχοῦνται ὅσαι ἐβαρύνθησαν προσμένουσαι ἄλλα χεῖλη· ὑπάρχει μάλιστα θεωρία, κατὰ τὴν ὁποίαν πᾶσα ὑπέροχος γυνὴ θὰ ἔχη κατ' ἀνάγκην ἀνδρῶδη τὴν μορφήν. Ἄλλ' ἡ Ἰουλιέττα Λαμπέρ — ὅπως ὑπεγράφετο ψευδωνύμως — ἦτο περικαλλεστάτη ἢ ἀπαλὴ καὶ γλυκεῖα χάρις τῆς γραφίδος τῆς ἐφαίνετο ὡς συνέχεια τοῦ θελήτηρου, τὸ ὅποιον ἐσκόρπιζε τὸ ἀτομὸν τῆς, δι' αὐτὴν δ' ἴσχυεν ἰδίως ὁ καλαισθητικὸς κανὼν ὅτι ἐκ τοῦ ὕφους διακινώσκειται ὁ συγγραφεὺς, διότι τὸ ὕφος τῆς ἐπεκύρυνε τὸ κάλλος τῆς.

Δὲν εἶνε βεβαίως τόπος ἐδῶ λεπτομεροῦς ἀναλύσεως τοῦ ἔργου τῆς· εἶνε ποικίλον καὶ παντοειδές· μυθιστορήματα, διηγήματα, ἠθικοφιλοσοφικαὶ καὶ κοινωνικαὶ μελέται, πολιτικαὶ πραγματεῖαι, περιγραφαὶ καὶ ἐντυπώσεις ταξιδίων, ὅπως εἶνε πολυμερὴς καὶ πολυσύνθετος μετὰ ποικίλους κυματισμούς καὶ ποικίλας ἀνταυγείας καὶ ἡ ψυχὴ τῆς συγγραφῆς των· ἡ πιστὴ ζωγρά-

φος τοῦ ἐπαρχιακοῦ βίου, ἡ βλέπουσα μετ' ὀφθαλμοῦς χωρικῆς τὴν φύσιν καὶ τὸν βίον τῶν ἀγρῶν καὶ ἀπεικονίζουσα μετ' εἰλικρίνειαν ἀπαράμιλλον ψυχᾶς ἀφελείας, εἶνε συγχρόνως une femme amoureuse d'élégance, une raffinée ὅπως ἐχαρακτήρισε μόνη τὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς, τὰς φιλίας τῆς, τὴν ζωὴν τῆς· ἡ συγγραφεὺς τῆς ὁποίας κύριον γνώρισμα εἶνε ἡ χάρις, χάρις ἀληθῶς γυναικεῖα, φθάνουσα μέχρι περισσοτεχνίας — ἥτις εἶνε ἡ φιλαρέσκεια εἰς τὴν τέχνην, — λαμβάνει ὕφος σφοδρὸν καὶ νευρῶδες εἰς τὰ πολιτικὰ ἔργα τῆς· ὅταν ὁμιλῇ περὶ τῆς δημοκρατίας, περὶ τῶν κληρικοφρόνων, περὶ τῆς Γερμανίας εἰς τὴν ὁποίαν δὲν συγχωρεῖ τὸ 1870, ὁ θαυπευτικὸς τόνος τῆς φωνῆς ἐξαφανίζεται, καὶ ἡ χορδὴ τῆς λύρας μεταβάλλεται εἰς νευρὰν τόξου.

Ἡ Ἰουλιέττα Λαμπέρ ὑπανδρεύθη ἐν Παρισίοις τὸν ἐπιφανῆ Γάλλον πολιτευτὴν Ἐδμόνδον Ἀδάμ, ὅστις ὑπῆρξε μέλος τῆς ἐθνοσυνελεύσεως καὶ ἔπειτα γερουσιαστής. Εἰς τὸν Ἀδάμ ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις τῆς ἀστυνομίας τῶν Παρισίων κατὰ τοὺς φοβεροὺς μῆνας τῆς πολιορκίας, ἡ δὲ σύζυγός του ταυτοχρόνως παντοῦ παρούσα καὶ τὰ πάντα βλέπουσα διὰ τῶν μυρῶν ὀφθαλμῶν τῆς ὑπηρεσίας ἔγραψε τὴν *Πολιορκίαν τῶν Παρισίων*, ἡμερολόγιον παρισινήσ εἰς τὸ ὅποιον μετὰ ψυχρὴν ἐσπαραγμένην παρακολούθησ ἡμέραν πρὸς ἡμέραν τὸ ψυχροράγημα τῆς ἠρωικῆς πόλεως.

Τὴν *Πατριίδα τῶν Οὐγγῶν* ἐνεπνεύσθη ἐκ τοῦ εἰς Οὐγγαρίαν ταξιδίου τῆς, τὸ ὅποιον οἱ Οὐγγῶι μετέβαλον εἰς ἐνθουσιώδη ἀποθέωσιν.

Εἰς τὴν Κυρίαν Ἀδάμ ἀποδίδονται καὶ τὰ

πολύκροτα ἔργα τοῦ μυστηριώδους κόμητος Βασίλη, τὰ μετὰ τόσῃς ἀκριβείας ἀπεικονίζοντα τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης καὶ τόσον ὀξείως καὶ χαρακτηριστικῶς σκιαγραφοῦντα τὰ ἐπὶ τῶν θρόνων ἢ περὶ αὐτῶν πρόσωπα.

Ἡ Ἑλληνίς καὶ ἡ Εἰδωλολόγισ, εἶνε ὠραία ἔργα διαπνεόμενα ἀπὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα, ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐπέστεψαν τὴν φιλολογικὴν φήμην τῆς. Τοὺς *Συγχρόνους ποιητὰς τῆς Ἑλλάδος*, ἐνεπνεύσθη καθ' ἑξ ἡμέρας συνεζητεῖτο τὸ ζήτημα τῶν ὀρίων τῆς Ἑλλάδος τῷ 1880 καὶ ἐδημοσίευσεν τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1881. Τὸ ἔργον τοῦτο τὸ ἀποκαλύπτει τὸν πνευματικὸν κόσμον τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἦτο μίᾳ προσέτι συνηγορία ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς, ἦτο ἐν ἐπιχειρήματι φιλολογικὸν ἐρχόμενον μετὰ τὰ ἐθνολογικὰ τοῦ Γαμβέττα καὶ τοῦ Βαδινγκτόν. «Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὑπὸ τὴν πτέρναν τοῦ νικητοῦ, — ἔγραψεν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν, — κατὰκοπος καὶ σταζούσα αἷμα, ἔχουσα κατεσπαραγμένης τὰς σάρκας καὶ συντετριμμένα τὰ ὀστά, δὲν ἀπέθανε, δὲν θέλει ν' ἀποθάνῃ. . . Εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἱστορίαν δὲν ὑπάρχει ἴσως μεγαλειότερον παράδειγμα τῆς ζωτικότητος ἐνὸς λαοῦ.» Ὅχι μόνον ἡ διάνοια ἀλλὰ καὶ ἡ καρδιά εἰργάσθη εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπως βραδύτερον καὶ εἰς τὴν μετάφρασιν καὶ διασκευὴν τῆς *Γαλατείας* τοῦ Βασιλειάδου, ἥτις παρεστάθη ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ παρισίου Θεάτρου τῶν Ἐθνῶν.

Ὁ πλοῦτος τοῦ συζύγου τῆς καὶ ἡ κοινωνικὴ αὐτοῦ θέσις ἤλθον εἰς ἐπικουρίαν τῶν ἐξόχων χαρισμάτων τῆς ὡς γυναικὸς καὶ ὡς συγγραφῆς καὶ κατέστησαν αὐτὴν ἱκανὴν νὰ ἐκπληρωσῇ τοὺς φιλολογικοὺς καὶ πολιτικοὺς πόθους τῆς. Ἡ αἰθουσά τῆς ἔγεινε περίφημος, ὅπως ἄλλοτε ἡ τῆς κυρίας Ρεκαμιέ καὶ ἀνεδείχθη ἐντευκτῆριον τῶν μεγαλειότερων συγγραφέων, καλλιτεχνῶν καὶ πολιτικῶν τῆς Γαλλίας ἐνίοτε δὲ καὶ τῆς Εὐρώπης.

Ἀπὸ τοῦ 1870, ἀλλ' ἰδίως κατὰ τὴν πολιτικὴν κρίσιν τοῦ 1877 οἱ σπουδαιότατοι τῶν δημοκρατικῶν συνήρχοντο εἰς τὴν αἰθουσαν τῆς Κυρίας Ἀδάμ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Γαμβέττα. Τοιοῦτοτρόπως ἡ αἰθουσά τῆς ἔγεινε τὸ κέντρον τῆς πολιτικῆς ἐνεργείας τοῦ ἰσχυροτέρου κόμματος ἐν Γαλλίᾳ, εἰς αὐτὴν δ' ἐγεννήθη, ἰδρυθεῖσα τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1879, ἡ *Νέα Ἐλευθεώρησις*· τὸ παγκοσμίως γνωστὸν τοῦτο περιοδικόν, διη-

θυνε μετ' ἀκραν δεξιότητα ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἡ Κυρία Ἀδάμ, ὑπερασπίζουσα μετὰ σθένους ἐκτάκτου πᾶσαν εὐγενῆ ἰδέαν διὰ τοῦ δελτίου τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, τὸ ὅποιον ἔγραψεν ἡ ἴδια.

Ὁ Λεμαίτρ εἰς τὴν περίφημον σειρὰν τῶν *Συγχρόνων*, ἐν ὠραιστάτῃ μελέτῃ περὶ τῆς Κυρίας Ἀδάμ ὑπὸ τὸν τίτλον *le Néo-hellénisme* λέγει: «Τὴν ἐλληνικὴν ψυχὴν ἀφύπνισαν κατὰ προτίμησιν ἐντὸς των καὶ εἰς τὰ ἔργα των πολλοὶ σύγχρονοι συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχναι. Ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων τοῖς φαίνεται ἡ ὠραιστάτη δλων· ἡ ζωὴ των φυσικώτερα καὶ ἀπλουστερα, ἡ τέχνη των τελειότερα. Ὁ Ἀνδρέας Σενιέ μᾶς ἀποκαλύπτει τὰ μυστήρια τοῦ ἀκραίφονος κάλλους καὶ τῆς τελειότητος τῆς μορφῆς. Ὁ Βίκτωρ Οὐγγῶ πολλάκις εἰς τοὺς *Θρόλους τῶν αἰώνων* προσαρμόζει τὰ προφητικά του χεῖλη εἰς τὸν σικελικὸν αὐλόν. Ὁ Θεόφιλος Γκατιέ, ὁ Παῦλος Σαιν Βικτώρ, ὁ Σερβουλιέ εἶνε ἀπαρηγόρητοι διὰ τὸν θάνατον τῶν ὠραίων θεῶν τῆς Ἑλλάδος, ὁ δὲ Χάινε ἀνακαλύπτει τὴν νῆσον εἰς τὴν ὁποίαν ἐξωρίσθησαν. . . Ἡ λατρεία προχωρεῖ αὐξανομένη. . . Τὸ ἐλληνικὸν τοῦτο ὄνειρον οὐδεὶς τὸ ἐνεστερνίσθη θερμότερον οὐδὲ τὸ ἐξέφρασεν ἐνθουσιωδέστερον, οὐδεὶς εἰς τὴν εὐσέθειαν ταύτην τοῦ καλλιτέχνου ἔδωκε τὴν μορφήν ἠθικῆς θρησκείας καὶ πίστωσης καθοδηγούσης τὴν ζωὴν, οὐδεὶς ἀνέμιχθη μετὰ μεγαλειτέρας χαρᾶς εἰς τὴν πομπὴν τῶν Παναθηναίων ὅσον ἡ Κυρία Ἰουλιέττα Λαμπέρ.»

Μέσα εἰς τὴν ἀρχαίαν ταύτην ἐλληνικὴν ψυχὴν, ἡ ὁποία ὡς παλαιὸς γνωρίμους θὰ χαιρετίσθαι τὸν Παρθενῶνα καὶ τὴν Πύνακα, ζῆ καὶ κινεῖται ἀπειρος στοργῇ καὶ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα. Ὅ,τι ἔλαγεν ὁ Δωδὲ περὶ τῆς γυναικὸς του, ὅτι ἔρριπτε τὴν χρυσὴν τῆς κόνιν ἐπὶ τῶν γραφομένων του, δύναται νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τῆς Κυρίας Ἀδάμ ὡς πρὸς τὰ ὑπομνήματα τοῦ Γαμβέττα: ἔρριψε καὶ αὐτὴ τὴν χρυσὴν τῆς κόνιν ἐπὶ τῆς θεσσαλικῆς ἐλευθερίας.

Ἡ Κυρία Ἀδάμ ἐλάτρευσε εἰς ὅλην τῆς τὴν ζωὴν τὰ δύο πολυτιμότερα ἐθνικὰ κειμήλιά μας: τὴν ψυχικὴν μᾶς ὀντότητα, τὴν ἐλληνικὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἐλληνικὴν πατρίδα. Τώρα εἶνε καιρὸς νὰ φανῇ ἡ ἐξυμνουμένη ἐλληνικὴ εὐγνωμοσύνη. Ἐχομεν πολὺ περισσοτέρους λόγους τῶν Οὐγγῶν νὰ περιβάλωμεν δι' ἐνθουσιασμοῦ τὴν ἔλευσιν τῆς μεγάλης μας φίλης.

ΠΑΡΟΔΙΤΗΣ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Η «PLUME» τῶν Παρισίων εἰς τὸ τελευταῖον τεύχος τῆς συγκεφαλαιώνει τὰς κρίσεις διαφόρων κριτικῶν περὶ τῆς πρὸ μικροῦ ἐκδοθείσης ποιητικῆς συλλογῆς τοῦ Jean Moréas.

Κατὰ τὸν Πέτρον Quillard, τὸν γνωστὸν ποιητὴν καὶ μεταφραστὴν τῶν Μίμων τοῦ Ἡρώδα, ὅστις ἔκρινε τὰς «Στροφάς» εἰς τὸν «Ἑρμῆν τῆς Γαλλίας», τὸ ὄραϊον λογοτεχνικὸν περιοδικόν, «ὁ Moréas ἀναγνωρίζεται ποιητῆς τελειότατος (un très parfait poète). ἴσως πρὸς τοὺς μᾶλλον ἐξαιρετοῦς τοῦ παρελθόντος καὶ τῆς σήμερον

Ὁ Κάρολος Mauras, λογογράφος καὶ κριτικὸς τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Γαλλίας», ἐν ᾧ κρίνει αὐστηρότατα τοὺς ἄλλους ποιητὰς καὶ καταδικάζει τὴν «γενικὴν μετριότητα τῶν συγχρόνων ποιητῶν», ἐξαιρεῖ μετ' ἐπαίνων τὸ ἔργον τοῦ Moréas ὡς μοναδικόν.

Ὁ Παῦλος Souchon εἰς τὴν «Ἴριδα» συνοφίζει ὡς ἐξῆς τὴν περὶ τοῦ ποιητοῦ κρίσιν του: «Ἐκάστη Stance εἶνε ὡς δάκρυον ἀποκρυσταλλωθέν. Τί ἄθροισμα σπανίων πολυτίμων λίθων! Δὲν εἶχομεν ἕως τώρα εἰς τὴν Γαλλίαν κανὲν παράδειγμα αὐτῆς τῆς ποιήσεως. Ὁ κ. Moréas μᾶς ἐπαναφέρει τὴν πνοὴν τῆς Σαπφῆος καὶ τῶν ἐλεγειακῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων, τοῦ Ἀλκαίου, τοῦ Σιμωνίδου, τοῦ Κατούλου, τοῦ Τιβούλου.

Ὁ δὲ Golberg εἰς τὰ «Μηνιαία τεύχη» γράφει: «Αἱ Στροφαὶ εἶνε μελαγχολικὸς ψιθυρισμὸς τῶν γηραιῶν δασῶν καὶ τῶν μεγαλοκρεπῶν τοπίων. Δὲν εὕρισκω εἰς τὴν σύγχρονον λογοτεχνίαν τίποτε ἀνάλογον πρὸς τοὺς ψιθυρισμοὺς τούτους εἰμὴ τὸν Θάνατον τοῦ ποιητοῦ καὶ τὴν Λίμνην τοῦ Λαμαρτίνου».

Ὁ διάσημος Ἀνατόλ Φράνς λέγει: «ὁ Jean Moréas εἶνε εἰς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἀστέρων τῆς νέας Πλειάδος· τὸν θεωρῶ ὡς τὸν Ῥονσάρ τοῦ συμβολισμοῦ». Ὁ Οὐγὸς Ρεβέλλ· «ὁ Jean Moréas ἐπανεῦρε τὸ καθαρὸν ἔργον τῶν προγόνων». Ὁ Ρενέ Boylesse «ὁ μόνος σήμερον ὅστις ἔχει τὸ χάρισμα νὰ γράφῃ ὄραϊοὺς γαλλικοὺς στίχους εἶνε ὁ Jean Moréas».

ΕΝ ΤΩ ΓΕΡΜΑΝΙΚῳ περιοδικῷ «Ἐνεστώτι» ὁ Βόλφγκανγκ Κίρχμπαχ δημοσιεύει περισπούδαστον μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ Αἰσχύλος καὶ οἱ νεώτεροι». Ὁ Κίρχμπαχ ἐξαιρεῖ τὸν Αἰσχύλον ὡς ἀληθῶς νεώτερον πνεῦμα, εὕρισκει δ' ἐν τῇ Ὁρεστειᾷ συγγένειαν πρὸς τὸν «Ἄρλετ», τὸν «Μάικσθ» καὶ ἐν τινι

μέτρῳ πρὸς τὸν «Ἐμπορον τῆς Βενετίας». Ἄνευρίσκει συγγενῆ τραγικὰ προβλήματα, συγγενεῖς λύσεις, συγγενεῖς γνώμας, συγγενὲς ὕφος, συγγενῆ μέσα τῆς φαντασίας. Οὐδόλως ἄπορον εἶνε, κατ' αὐτόν, ὅτι Ἰσχυρὰν σέβειν ἔχει καὶ πρὸς τὴν «Ἰφιγένειαν» τοῦ Γκαίτε καὶ τὴν «Μνηστὴν τῆς Μεσσήνης» τοῦ Σχίλλερ καὶ δι' αὐτῶν πρὸς τοὺς «Βρυκόλακας» τοῦ Ἴψεν. Τὸ νὰ σκέπτεται τις ὅπως ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Αἰσχύλος, λέγει ὁ Κίρχμπαχ, σημαίνει κατ' οὐσίαν ὅτι σκέπτεται ὅπως σκέπτονται τὰ καλλίτερα πνεύματα περὶ τὸ τέλος τοῦ 1900. Ὁ Κίρχμπαχ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Αἰσχύλος ὑπερβαίνει τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ὡς πρὸς τὸ βάθος καὶ τὴν δύναμιν, ὅπως καὶ τὸν Ἴψεν.

ΕΚ ΤΩΝ «ΑΛΛΑΒΑΣΤΡΩΝ» τοῦ ἡμετέρου συνεργάτου κ. Ἰω. Πολέμη ἀποσπῶμεν τὸ ἐπόμενον ποίημα, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ γράψωμεν περὶ αὐτῶν προσεχῶς.

ΠΑΙΔΙΚΑ ΔΑΚΡΥΑ

Ματάκια τῶν παιδιῶν, ματάκια ἀγνά,
ποῦ ὄσα θωροῦτε γύρω σας εἶνε παιγνίδια
ἴσως, ποῦ θακροσμένα καὶ στεγνά
τὴν ἴδιαν θνι δείχετε, πάντα τὴν ἴδια

Ἀμίλητοι καθρέφτες, φωτεροί,
ποῦ ἢ σέψι δὲν ὄσθ θάμπωσε μηδὲ κ' ἢ ἔννοια
παραθυράκια, ποῦ ἢ ψυχὴ θωροῖ
κι' ὄλα καλὰ τῆς φαινοῖται, τριανταφυλλένα

ματάκια, σεις ποῦ δίχως ἀφορμὴ
κάθε στιγμὴ θακροῦζετε, καθὼς γελάτε,
ματάκια τῶν μικρῶν παιδιῶν, ἄχ! μὴ
τὰ δροσερὰ σας δάκρυα τὰ σπαταλάτε.

Ἐχετ' ἐμπρὸς σας σιγάτα μακρινή,
θὰ ὄσθ μαράνη ἢ κούρασι κ' ἢ θλίψι ἢ μαύρη,
ἀνέλπιδα ἢ καρδιά σας θὰ πονῆ
καὶ θὰ ζητήσῃ δάκρυα καὶ δὲν θὰ ναῶρη.

Εἰς τὴν ΠΕΡΙΩΝΥΜΟΝ ρουμανίδα συγγραφέα Dora d'Istria (πριγκίπισσαν Ἑλένην Γκίκα) ἢ ἐν Ῥουμανίᾳ Ἰδαχ τῶν Ἀνατολικῶν Σπουδῶν πρόκειται ν' ἀνεγείρῃ μνημεῖον. Ἡ Dora d'Istria δὲν εἶνε ξένη πρὸς τοὺς Ἑλληνας· μαθητεύσασα παρὰ τῷ ἀοιδίμῳ τοῦ γένους διδασκάλῳ Παπαδοπούλῳ, ἐνεπνεύσθη τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἑλλάδα, τὴν ὅποιαν περιηγήθη ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ ἔγραψε περὶ αὐτῆς. Πολλὰ συγγράμματα αὐτῆς ἐδημοσιεύθησαν καὶ ἑλληνιστί, ἐν οἷς «αἱ Γυναῖκες ἐν Ἀνατολῇ» καὶ «οἱ Ἴόνιοι ποιηταί».

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΤΑ ΕΞ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ ΑΓΑΛΜΑΤΑ

Η γνώμη του κ. Ι. Σβορώνου

Ο θησαυρός των Αντικυθήρων εξακολουθεί ζωηρώς άπασχολών πάντας, ιδία δε τους ξένους και ημετέρους αρχαιολόγους, πολλὰς περι τής προελεύσεως των άγαλμάτων και περι των θεών, ήρώων ή ανθρώπων τους όποιους παριστώσιν εκφράζοντας γνώμης και εικασίας. Ο φίλος ήμών και συνεργάτης κ. Σβορώνος μελετήσας μετά προσοχής τά εν λόγω εύρήματα εξέφρασε τήν γνώμη του δια σειράς

μέχρις ήμών. Τήν γνώμη όμως ταύτην, ήν κατόπιν εξέφρασαν επίσης πρό τής Γαλλικής Ακαδημίας των Έπιγραφών, δια των αὐτῶν έπιχειρημάτων και ό S. Reinach, άπέριψε κατόπιν, μετά άκριβεστέραν μελέτην του εν λόγω άγάλματος ό κ. Σβορώνος, ύποστηρίζων νυν δια πλείστων έπιχειρημάτων ληφέντων εκ τής νομισματικής, άγγελολογίας, σφραγιδολογίας και του κειμένου του Πausανίου, ότι τώ μόν κύριον άγαλμα δέν παριστᾶ τόν Έρμην αλλά τόν Άργεϊόν ήρωα Ηρώα έπιδεικνύοντα εις τους Άργείους τήν κεφαλήν τής Μεδούσης· τώ δε έτερον των χαλκών άγαλμάτων ότι παριστᾶ τόν Άργεϊόν ήρωα Διομήδην, (ιδε παρατιθεμένην εικόνα), άπαραλλάτως όπως τά νομίσματα του Άργους ήτοι φέροντα έξφος και τώ Παλλάδιον. Περι του πυγμάχου ύποστηρίζει ότι είναι τώ άγαλμα του πύκτου Κρούνα τώ όποιον ειδεν εν Άργει ό Pausanias, λεπτομερώς μάλιστα περιγράφας τās διασωθείσας χείρας αὐτου μετά των περιεργωτάτων πυγμαχικών ήμάντων. Περι δε του κληθέντος «άποκοιλευόντος» ό κ. Σβορώνος ειλάζει ότι είναι αὐτό τώ μνημείον, τώ όποιον ειδεν ό Pausanias εν τῷ θεατρῷ του Άργους· ύποθέτει δηλ. ότι παριστᾶ τόν περίφημον Σπαρτιάτην στρατιώτην Όθουάδαν άμυνόμενον δια τής άσπίδος κατά του μέλλοντος να καταφέρη κατ' αὐτό τώ θανάσιμον τραύμα Άργείου Περίδου του τελευταίου μάλιστα τούτου τώ άγαλμα άναγνωρίζει ό κ. Σβορώνος εις εν των εκ Κυθήρων κομισθέντων ήμιφάρτων μαρμαρίνων άγαλμάτων, τώ όποιον παριστᾶ όπλίτην μετά βώμης έπιτιθέμενον. Τέλος περι του θαυμασιου άγάλματος του Απολλωνος του έχοντος ορθάνοιστον, χασκον, τώ στόμα, άποφαίνεται ότι παριστᾶ Απολλωνα τόν κερνήτα των άρχαίων, του όποιου μάλιστα ύπόσχεται να δείξη ότι ή λατρεία ήτο όλως ιδιάζουσα εις τήν Άργολίδα.

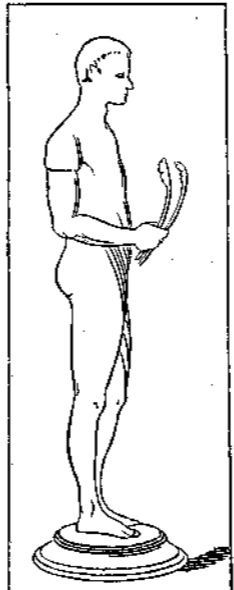
Έχων πάντα ταύτα υπ' όψιν ό κ. Σβορώνος, προς δε τώ γεγονός ότι τά νομίσματα των Άργείων παρουσιάζουσι πιστά αντίγραφα δύο των άγαλμάτων τούτων, του Ηερσέως δηλαδή και Διομήδους, και ότι ή τέχνη των άγαλμάτων είναι προφανώς άργεία, και τέλος τήν γνώμην έμπειρών ναυτικών κατά τήν όποιαν πλοίον άναχωρήσαν εκ του Άργολικού κόλπου και άθούμενον υπό ισχυρού βορρά, καταρρίφαντος τά ιστία αὐτου, δέν θα ήδύνατο να κάμψη τόν Μαλιάν, ουδέ να προσορμισθῆ εις τά Κύθηρα, άλλ' άναγκάως θα έφέρετο και θα συνετρίθετο επί των βράχων των Αντικυθήρων, ενθα εύρέθησαν τά άγάλματα, ύποστηρίζει μετά πεποιθήσεως τήν γνώμην ότι πᾶσαι αι δυνατόι ενδείξεις άγουσι άναγκάως εις τώ συμπέρασμα ότι τά άγάλματα ήράγησαν εκ Άργους κατά τους μετά τόν Πausanias χρόνους.

Ο βυθός τής θαλάσσης εξακολουθεί ν' αποδίδη τόν πολύτιμον θησαυρόν, τόν όποιον έφύλαξε, δυστυχώς όχι άθικτον, επί τούςους αιώνας. Δια των άνελευστικῶν εργασιών, τās όποιās έπόπτευσεν αὐτός ό κ. ύπουργός τής Παιδείας έπιτήδεις μεταβάς εκει μετά τώ γενικῷ έφόρου των άρχαιοτήτων, άνεικύσθησαν πλείστα άγάλματα πάντα καταστραμμένα, πλην ώραιστάτης κεφαλής, ήτις διατηρεί όλον τώ θαυμάσιον κάλλος τής τέχνης τής. Μεταξυ των εύρημάτων είναι και πελώριος ταύρος άκέφαλος και άπους, φέρων ώραιās παραστάσεις επί τής ράχως,

άρθρων εις τώ «Άστυ» δια των όποιων ύποστηρίζει τά εξής: Εὐθύς μετά τήν πρώτην έπίσκεψιν των άγαλμάτων ό κ. Σβορώνος εξέφρασε τήν εικασίαν ότι τώ κάλλιστον αὐτῶν, ήτοι ό λεγόμενος Έρμης του όποιου έδημοσιεύσαμεν τήν εικόνα εις τώ τελευταίον φυλλάδιον, παριστᾶ πράγματι τόν Έρμην και μάλιστα ως έήτορα, άγορεύοντα και δια τής δεξιᾶς ρητορικῶς χειρονομούντα. Προς ύποστήριξιν δε τής γνώμης του άνέφερον άγαλμά τι Έρμου του ρήτορος διασωθέν

ήτις έμεινεν άθικτος· έτι δε και πολύτιμον χρυσοῦν ψέλλιον με έρωτα κρεμάμενον εις τήν βάσιν. Κατά τόν κ. Σβορώνον, και τά νέα ταύτα εύρήματα συνηγοροῦν υπέρ τής εκ Άργους προελεύσεως αὐτῶν.

ΠΡΟ ΔΥΟ περίπου μηνῶν άνεκαλύφθη εν Πομπηία μέγας ογκος εκ ήφαιστειώδους σκωρίας, ήτις εφαινετο περιβάλλουσα χαλκῶν άντικείμενον. Με μεγάλας προφυλάξεις κατώρθωσαν ν' αποβάλουν τήν σκωρίαν και ν' αποδώσουν εις τήν Τέχνην θαυμάσιον άγαλμα νεανίου κρατούντος εις τήν δεξιᾶν άφλαστα, τώ σύνηθες κόσμημα τής πρῆμνης των άρχαίων πλοίων. Τώ ύφος του άγάλματος εινε ακριβῶς ενός μετρου και 19 εκατοστῶν.

Η άνακάλυψις έγεινεν όχι μακράν του μερους, όπου πρό μηνῶν άνευρέθη έξοχον άργυροῦν μαγειρικόν σκεῦος. Κατά τόν διευθυντήν του Μουσείου τής Νεαπόλεως, ή έπιστημονική και καλλιτεχνική αξία του άγάλματος εινε μεγίστη. Τώ θεωρεῖ αντίγραφον, τελείας όμως επεξεργασίας, έργου ελληνικου του 5ου π. Χ. αιώνος, κατ' ουδέν ύπολειπόμενον του περιφήμου Βιδωλιου, του καλλίστου κοσμηματος του Μουσείου τής Φλωρεντίας. Τώ άγαλμα τούτου άποτελεῖ τώ σπουδαιότερον εύρημα από τής άνευρέσεως, πρό 50 έτών, του περιφήμου χαλκού Φαίνου, του κοσμούντος ήδη τώ Μουσείον τής Νεαπόλεως.

Αθηναϊκά.

ΑΙ ΚΑΡΔΙΑΙ των Αθηναίων μετεβλήθησαν εις βαρόμετρα τήν παρελθούσαν εβδομάδα και αι έλπίδες των δια τήν ύποδοχην του Καρναβάλου άνέβαινον και κατέβαινον επ' όσον έσυννέφιαζεν ή έγίνετο αϊθριος ό ουρανός. Τήν Κυριακήν από πρωίας χιλιάδες οφθαλμών εκαμνον μετεωρολογικās παρατηρήσεις εις τώ άστατον άττικόν στερεώμα, κραυγή δ' άγαλλιάσεως ήκούσθη ανά τήν πόλιν οτε ό χρυσάκτιν Ηλιος μετά ικανῶν ωρών αλήην προς τά σύννεφα διέσχισε νικηφόρος αὐτά και εκκόρησε τώ γλυκύ του φῶς και τήν έλπίδα τής εϋθυμίας εις τώ άνυπομονούν Άστυ τής Παλλάδος.

Από τής μεσημερίας ό κόσμος έξεχύθη εις τās όδοῦς· όλοι δε οι όδρομοι μικροί και μεγάλοι, μαρμαρόστρωτοι λεωφόροι και σκολιοι όδρομισκοι των μακρινῶν συνοικιῶν μετεβλήθησαν εις άρτηρίας φερούσας όλην τήν πρωτεύουσαν προς τήν καρδίαν: τήν όδδν

Κοραή, τήν μεταξυ τής όδοῦ Πανεπιστημιου και τής όδοῦ Σταδίου, εις τήν όποιαν ήτο στημένη ή εξέδρα. Η εξέδρα αὐτη οὔτε τήν κομψήν ελαφρότητα οὔτε τήν ποικιλόχρουν και φαιδράν ζωηρότητα τής περυσινής, τής επί τής Πλατείας του Συντάγματος, είχε· ίσως ήδύνατο να ειπῆ εις υπεράσπισίν τής ότι αν τής ελειπεν ή έπίδειξις, ομοίαζε με τους χωρίς χάριν αλλά θετικους ανθρώπους, διότι και αὐτῆς αι βάσεις ήσαν στερεαί, εκ πλίνθων όπτῶν.

Υπεράνω των στύλων και των κοντῶν τής εξέδρας, οι όποιοι ήσαν έστολισμένοι με μύρτα, κινούντο και εκυμάτιζον παντός χρώματος τριγωνικά σχήματα· αι τιμητικαί εξέδραι, ή διπλή εν τῷ μέσῳ κεντρική, ή τής έλλανοδίκου έπιτροπής και ή των δημοσιογράφων ήσαν επένδυμένοι με κίτρινον ύφασμα. Τά καθίσματα πριν παρελθῆ ή δευτέρα ώρα μ. μ. κατελήφθησαν από ανθρώπους άνυπομονούντας να τοκοθηθῶν δια ν' απολαύσουν εν άνεσει τώ άνήχον εις αὐτους μερίδιον τής εϋθυμίας· εν τῷ μεταξυ έγίνετο πυρετώδης προμήθεια πολεμεφοδίων· όλοι εκράτουν εις τās χείρας πολυχρώους χαρτίνας βολας και όλον εν ήρχοντο σακκίδια, σάκκοι, δέματα πυρομαχικῶν.

Ηρχισαν ήδη αι άφιμαχίαι· κατ' άρχας με κάποιαν βραδύτητα ως δια να εξερευνηθῆ καλῶς τώ έδαφος, να εξακριβωθῆ ή θέσις του έχθρου και να επέλθη έξοικείωσις με τώ πυρ· έπειτα ή μάχη έλαβεν όλην τήν όρμην τής· με κινήσεις τολμηράς εξεσφενδονίζοντο φουκταις χαρτοπολέμου κατά πρόσωπον των διερχομένων ή των παρακαθημένων, και εϋθυμος παραφροσύνη κατέλαβεν όλον τόν κόσμον· άβραι γυναικεiai χείρες εύρισκον άνδρικά νεύρα δια να χαρτοβολήσουν εκείνον τόν όποιον ήθελον να περάζουν ή να περιποιηθῶν· διότι υπήρχαν χαρτοβολαί διδόμεναι και λαμβανόμεναι ως θωπεΐαι· ώραιοι οφθαλμοι δια τής εντάσεως του βλέμματος ενίσχουν τήν προσπάθειαν ειχε μεταδοθῆ ως επιδημία· έβλεπε κανεις τραπεζίτας ή καθηγητάς με μακράν λευκήν γενειάδα αποπνέοντας τήν σοβαρότητα των εκατομμυριων ή των χονδρῶν τόμων, στεκομένους έξαφνα και αναποδογυρίζοντας με νεανικήν κίνησιν δλόκληρον σάκκον χαρτοπολέμου κατά γνωστής κεφαλής.

Περι τήν τρίτην ώραν γόργοι ήχοι φαιδράς μουσικής άνήγγελλον τήν έλευσιν του Καρναβάλου και εφάνη τώ σατυρικόν άρμα, επί του όποιου πάντες εκ Αθηναίοι και Πειραιείς άνεζήτουν με τώ φανάρι του Διογένους τους ήλεκτρικους λαμπτήρας των όδῶνων, και ό κόκκορας, επί του όποιου τά εφοιωσεν όλα τώ Κράτος, και τώ ώραιον άρμα με τώ χρυσοῦν κισσοκόσμητον κυχλιδατων πλαίσιον, επί του όποιου μικρός Ρωμηός αναπαυτικώτατα καθήμενος επί τόμων Εφημερίδος τής Κυβερνήσεως, ως επί ανακλίντρου, εκάπνιζε τόν ναργιλέ του, περιμένων να βγοῦν πουλιά από τ' αυγά, τά όποια έγέννησεν ό κόκκορας του. Η εϋφυης αὐτη παράστασις, επίνουα γνωστου δημοσιογράφου, είχε τόν συμβολισμόν τής τ' αυγά του πετεινου έσυμβόλιζον όλα τά μεγάλα ζητήματα· και όσοι δέν ενόησαν όλον τώ βάθος του συμβολισμού—αὐτήν τήν κακήν τύχην τήν έχει, βλέπετε, ό συμβολισμός να μήν τόν εννοούσιν

πάντοτε—δὲν ἤμπορεσαν νὰ μὴ θαυμάσουν τὴν καλλιτεχνικὴν ἐκτέλεσιν.

Ἐπειτα ἦλθον τὰ δηρικὰ Οἰκονομικά μας μὲ τὴν ἀνισόρροπον πλάστιγγα, εἰς τῆς ὁποίας τὸν ἕνα ζυγόν, τῶν ἐξόδων, ἐβάρυνον ὡς μόλυβδος οἱ μισθοί, εἰς δὲ τὸν ὑψηλὰ ὑψηλὰ, τῶν ἐσόδων, ἐκάθητο εἰς φορολογηθεὶς σκύλλος. Ἐπειτα ἐπέρασε τὸ κῦτος (!) τοῦ Ἰωῆ καὶ ἐν χαριτωμένον ἄρμα, ἐπὶ τοῦ ὑποίου κομψὸς ἐρωτιδεὺς ἐτόξευε τὴν ἀσχημοτάτην καὶ πλουσίαν νύμφην περιφρονῶν τὴν εὐμορφωτάτην ἀλλὰ πτωχῆν.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν καὶ τὴν εὐφυῆ ἀλειαν τῶν Κυθῆρων, εἰς τὴν ὁποίαν δύο Ἄγγλοι ἐψάρευον ἀρχαιότηας ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Καραβάλου, τὸ ὄραϊον πλοῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡμᾶς νέων ἐφαλλε γλυκύτερα μελωδικωτάτην βαρκαρόλαν, καὶ τὴν γραφικωτάτην συνοδείαν γάμου τῶν χωρίων, τῆς ὁποίας ἡ ἀλήθεια τῆς παραστάσεως ἦτο ἐφάμιλλος πρὸς τὴν καλαισθησίαν, καὶ τὸ περίκομψον ἀμαξάκι τοῦ κ. Α. Μελά τὸ ἐστολισμένον μὲ ἀνθη καὶ μεταξωτὰ χρώματος ῥόδου καὶ φουσικί ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκάθητο δύο χαριτωμένα παιδάκια.

Ἐνθουσιώδεις ἀναφωνήσεις προκαλεῖ ἡ θαυμασία παρέλασις τοῦ ἄρματος τοῦ Διονύσου. Προηγεῖτο ἡ μουσικὴ τῆς Μ. Ἐταιρείας καὶ στίφος ποικιλοχρόνων ἀεικινήτων καὶ θορυβωδεστάτων πιερότων, ἔπειτα ἔφιπποι μὲ κράνη καὶ θώρακα ἢ ἐστεμμένοι μὲ κισσόν, ἔπειτα Σατύροι, Σειληνοὶ μὲ πελωρίας ῥίνας καὶ τεράστια ὦτα, Μαινάδες, πεζοί, ἐπὶ ὄνων, ἄλλοι μὲ σάλπιγγας καὶ παρήλαυνε τέλος μεγαλοπρεπὲς καὶ θαυμάσιον τὸ ἄρμα. Τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ἐστόλιζον δύο μεγάλοι κεφαλαὶ τράγων, μία μαινάδος καὶ ἄλλη σατύρου, κεφαλαὶ τράγων καὶ σατύρων καὶ σταφυλαὶ μὲ τὸν μαϊνάνδρον περίξ καὶ στεφάνους συνεπλήρουν τὸν διάκοσμον τῶν δύο πλευρῶν. Ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ἐκατέρωθεν, δύο πελώριοι ἵπποκένταυροι, ἐν τῷ μέσῳ δὲ ὑψοῦτο ὁ θρόνος τοῦ Διονύσου φέρων ὀπισθεν ἐν ἀναγλύφῳ λύραν καὶ ἐκατέρωθεν δύο μετάρια Μουσῶν μὲ μικρὰν κεφαλὴν Ἑρμοῦ καὶ κόσμημα ἐξ ἀνθῶν. Εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ ἄρματος προηγούμενων ἐνὸς ἵπποκενταύρου καὶ μιᾶς Μαινάδος ἐκάθητο ὁ Διόνυσος ἐπὶ τοῦ ἄρματος, πρὸ αὐτοῦ ἔχων τὴν Βασίλισσαν τῆς πομπῆς, ἀκολουθούμενος ἀπὸ μίαν Μαινάδα, τὸν Πάνα καὶ τὸν Σειληνὸν ἐπὶ τράγου. Πλήθος Σατύρων καὶ Μαινάδων ἀπετέλουν τὴν συνοδείαν τοῦ Διονύσου. Τὸ ἄρμα ἐσύρετο ἀπὸ ἑξ ἄλογα. Ἡ δὴλ Διονυσιακὴ πομπὴ ἀπετελεῖτο ἀπὸ διακόσια περίπου άτομα.

Κραυγαὶ ἐπιδόκιμασις, θαυμασμοῦ ἢ εἰρωνικαὶ ἀποδοκιμασίαι παρηκολούθουν ἐκάστην παρέλασιν· πολλὰ ὑπέφερον οἱ ἐν ταῖς ἀμαξίαις· τὰ ἀρχαία ἐξ ἀμάξης ἔγειναν πρὸς ἀμάξιας.

Δύο ἦσαν οἱ ὄροι τῆς ἐπιτυχίας τῶν μετεμπίσεων· ἡ καλαισθησία καὶ ἡ εὐφυΐα· ἡ κρίσις περὶ αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ πλείστα πράγματα καὶ ἀπὸ τὴν κατάστασιν ἀκόμη τῶν νεύρων τοῦ βλέποντος· ἐκεῖ ὅπου ἄλλος ἐβλεπεν εὐθυμίαν, ἄλλος ἐβλεπε σκόνιν. Ὅπως δὴποτε παραστάσεις τινὲς ὑπῆρξαν ἀναντιρρήτως εὐφρεῖς καὶ ἄλλαι ἀναντιρρήτως καλαισθητοὶ. Εἰλικρινῶν συγχαρητηρίων ἀξία εἶνε ἡ Μουσικὴ Ἐταιρεία διότι πλησιάζει νὰ καταργήσῃ τ' ἀηδέστατα μουντζουρώματα καὶ τείνει, συμβοηθείσης καὶ τῆς καλαισθησίας τοῦ κοινου, νὰ προσδώσῃ κατὰ μικρὸν χαρακτῆρα καλλιτεχνικὸν εἰς τὰς ἀμφίσεις τῶν Ἀπόκρων.

NEA BIBLIA

Ἑλληνικά.

Ἐξεδόθησαν: ΣΤΡΑΤΗΣ ΚΑΛΟΠΗΧΕΙΡΟΣ, ὑπὸ Στεφάνου Ἀθ. Κουμανοῦδη. (Βιβλιοθήκη Μαρσαλῆ. Τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου, Ἀθήναι, σχ. 8^{ον} σελ. 277, δρ. 2,50).

— ΑΔΑΒΑΣΤΡΑ, ποιήματα, ὑπὸ Γ. Πολέμη. (Τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου, Ἀθήναι, σχ. 16^{ον} μικρὸν σελ. 242, δρ. 3).

Ἀγγέλλονται: Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ 1900, ὑπὸ Κ. Σπανοῦδη. (Κωνσταντινούπολις).

— ΑΥΡΑΙ ΤΟΥ ΚΕΡΚΕΤΕΩΣ, ὑπὸ Νίκου Α. Ζαχαρίου.

Ἀπὸ τὰ ξένα περιοδικά: Ἑβραϊκαὶ καὶ γερμανικαὶ ἀποικίαι ἐν Παλαιστίνῃ, ὑπὸ Ρ. Mille. (Annales de Géographie, Μάρτιος 1899).

— Ἡ Αὐτὴ τῶν Ἀβδοῦλ-Μεδζήτ, ὑπὸ Συρμούνδου Spitzer. (Deutsche Rundschau). Ἀπρίλιος 1900.

— Γερμανικαὶ σχολαὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ (Σμύρνης, Ἀλεξάνδρεας, Ἀθηνῶν κλπ.). (Questions Diplomatiques et Coloniales, 15 Ἀπριλίου 1899).

— Αἱ ἀνακαλύψεις τῶν Ἀμερικανῶν ἐν Κορίνθῳ, ὑπὸ Richardson, διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀμερικανικῆς Σχολῆς. (The Century Illustrated Monthly Magazine, Ἀπρίλιος 1899).

— Ἰδεώδης καὶ πρακτικὴ ἐγκατάστασις μιᾶς κατοικίας, ὑπὸ Wood. (Ἄρθρον λαβὸν τὸ χιλιόδραμον γέρας ἐν διαγωνισμῷ ὀργανωθέντι ὑπὸ τοῦ Cosmopolitain. Ἀπρίλιος 1899).

— Τὸ μέλλον τῆς Τουρκίας, ὑπὸ Ὀθωμανοῦ ὑπαλλήλου. (The Contemporary Review, Ἀπρίλιος 1899).

— Ἡ ἐπίδρασις τῶν γυναικῶν ἐν τῷ ἰσλαμισμῷ, ὑπὸ Ameer Ali. (The Nineteenth Century, Μάιος 1899).

— Ἀναμνήσεις τῆς λαϊκῆς Βύρωνος, ὑπὸ Αἰ. Coss. (ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ καὶ τῷ αὐτῷ τεύχεϊ.)

